

ERDÉLYI LAPOK

3 Lei

az a postai piatita in numerar
conform aprobării Dir. Gen. PTI
No. 157.012 1934

III. évfolyam, 174 (764) szám
Kiadóhivatalt:
Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
Főszerkesztő: dr. Paál Árpád
Főmunkatárs: dr. Gyárfás Elemér

Budapest
VII. Erzsébet-körút
Oradea, 1934 augusztus 25.
Központi szerkesztőség
Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

Tatarescu miniszter- elnök nagy beszéde a kormány eddigi munkájáról és a közeljövő feladatairól

Élősdieknek minősítette az elbocsátandó tisztviselőket. Új mezőgazdaságot és új közigazgatást akar. Feltűnő élességgel szólott a hamis hírterjesztők ellen

Bucuresti. Saját tud. A liberális párt tárgyjúri tagozatának kongresszusán Tatarescu miniszterelnök nagy beszédet tartott. Először visszapillantott a kormány eddigi megvalósításaira.

— A kormány gyepőlőjét vérrel befreceskelve vettem a kezembe január 3-án. Néhány hónapra volt szükségünk, amíg elvégezhattük az örökség leltározását. Nehéz örökség volt: deficitek, nélkülözések, szerencsétlenségek s egy hármass válság: a tekintély, a rend és a bizalom válsága.

— Egymás után alkottuk meg a törvényeket, amelyek hivatva vannak, hogy ezeken a bajokon segítsenek.

Kiemeli a miniszterelnök az adósságrendezés törvényét. Ennek a törvénynek az alkalmazása megkezdődött.

— Nap-nap mellett létesülnek megegyezések a hitelezők és adósok között. November 15-én kezdődik meg a csökkentett követelések első kifizetése, mert a kormány a hátridők elhalasztását nem engedélyezi s ezt éppen úgy teszi a hitelező, mint az adós érdekében.

— A törvényt egészében végrehajtjuk. Az adósságrendezés körüli izgatás megszűnt, az ország nyugodt. E probléma megoldása után

rendeztük a külföldi adósságok kifizetésének ügyét. Három kifizetési évre majdnem öt és félmillió csökkentést értünk el és felszabadítottuk az országot minden idegen ellenőrzés, vagy együttműködés nyúga alól.

— Az államberendezés egyszerűítését szigorúan végre fogjuk hajtani. Az első dekretumok alá vannak írva és alkalmazásuk megkezdődött. Az általános közigazgatás élősdijeinek eltávolítása, a tisztviselők számanak az állam fenyeleges szükségleteihez és lehetőségeihez mérten való leszállítása rövid időn belül befejezett tény lesz.

Belföldi kölcsön, biztosított aranyértékkel.

— A belföldi kölcsönt néhány hét múlva kibocsátjuk. Ennek az lesz a rendeltetése, hogy a hadsereg és az ország gazdaságforrásai felhasználásának céljait szolgálja. A kölcsön aranyértéke kifizetésen garantálva van. Az aláírók mentesülnek az aláírt összeg erejéig minden adóteher alól. Sorsolás útján premiumokat adunk az adófizetéseket. Elfogadunk kölcsön aláírásaként folyósítatlan kiutalásokat és adóbonokat is.

— Ez a jelszó: uralkodjunk a jelenen és készítsük elő a jövőt

Behozzák az állandóságot a közigazgatásba

— Legelső probléma a közigazgatási életnek a politikától való mentesítése. Régi kérdés ez s ma sokkal súlyosabb, mint valaha. Tudomásom szerint nincs Európában egyetlen ország sem, ahol a kormány változásakor annyira kieserlődjék az egész helyi közigazgatás, mint nálunk. Mi vagyunk az egyetlen ország, ahol a kormány kinevezését követő napon a vármegyei prefektusok, a polgármesterek, a községi tanácsosok távozni kénytelenek közigazgatási tevékenységük színhelyéről. Ennek a rendszernek meg kell szűnnie.

— A közigazgatási berendezkedés állandóságának és folytonosságának dogmává kell válnia. S az erre vonatkozó alapelveket be kell illeszteni az alkotmányba. Igyekeznünk kell, hogy az új közigazgatásügyi törvénnyel teljesen szakítsunk a múlttal s megszüntessük a bajokat, amelyekkel az összekötte van. E törvény megalkotásához kérni fogjuk az összes politikai pártok közreműködését és nem a mi hibánk lesz, ha nem kapjuk meg azt. Az új közigazgatási törvényt legalább 10 évig kell majd alkalmazni, hogy állandósítsuk közigazgatási életünket.

A miniszterelnök ezután a mezőgazdaság újjászervezéséről beszélt.

— A mezői munka racionalizálása és industrializálása gyümölcsözni kezd már. Ezt a munkát folytatni fogjuk az állam minden lehető erőforrásának felhasználásával. Belevonjuk ebbe a munkába a közigazgatás összes vidéki szerveit, az iskolát, az egyházat. Az utak újjáépítése is a leghamarabb elvégzendő feladatok között foglal helyet. Már itt is nagy eredményeket értünk el, de munkánkat ebben az irányban folytatnunk kell. Az egész ország hozzá fog járulni ehhez. Főfelügyelőségeket fogunk létesíteni a helyi utak karbantartására és meg fogjuk szüntetni azt a felfogást, hogy az országúton dolgozni lealacsonyító.

— Férfias elhatározásokat igényel a hadsereg újjászervezésére és felszerelésére vonatkozó reformunk. Minden polgárnak tudnia kell, hogy hiábavaló minden fejlődés az állami élet egyéb területein, ha ezzel párhuzamosan nem halad a hadsereg fejlesztése. Különösképpen van. A román katona a legelső a világon. Meg kell szerezniünk hadseregünknek azokat a technikai eszközöket, amelyeket az idők haladása megkíván és meg kell töltenünk raktárainkat. Ehhez nagy áldozathozás szükséges.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

A magyar munkás

Irta: Sulyok István dr.

Hivatalos közleményben sehol sem olvastuk, a hír hitelessége azonban így sem fér kétség: a romániai szociáldemokrata párt önálló magyar csoportot alakított, külön magyar vezetőséggel és magyar tagozatokkal.

Önmagában ez semmi újat nem jelent. Amióta a csehszlovák köztársaság megalakult, a különböző munkáspártok mind külön nemzeti keretek között voltak részt a politikában. Ezt a becsületes rendszert pedig ők is csak örökölték: a háború-előtti osztrák birodalomban Bukovinától Triesztig ez a tagozódás magától értetődő volt a munkásmozgalmak számára is.

Ha ez az esemény ilyenformán nem is jelent újszerű elvi fejlődést, vagy átalakulást, — annál érdekesebb itteni szemmel nézve.

A szociáldemokrata párt itt tulajdonképpen az új uralom első pillanatától kezdve nacionalizálta magát. Ez megkezdődött azzal a móddal, ahogyan a szociáldemokrata munkásság a Kormányzó Tanácsban képviseltette magát s tartott a legutóbbi időkig, amikor a nemzeti tagozódás bekövetkezett. A két időpont között tizenöt esztendő telt el s ez idő alatt a túlnyomóan magyar nemzetiségű munkásság tulajdonképpen soha sem rendelkezett önmagával. Sem a parlamenti képviselői terén, sem azonkívül a hivatalos és a társadalmi munkásszervezetekben.

Vajahányszor ez a sajátos jelenség szóba került, a magyar munkások mindig azt a fölkényes és önerzetes választ adták, hogy az ő világukban az ilyesmi nem fontos. Náluk az dönti el a vezetés és képviselői kérdését, hogy ki arra a legalkalmasabb. Ezekben az esetekben tehát a nyelvtudás határozott.

Mi nozzá voltunk szokva régi időkben, hogy a szociáldemokrácia halálosan és könyörtelenül komolyan veszi nemzetköziségét. Minél érzülettel éppen úgy, mint politikai magatartást. A magyar nemzeti igényekkel szemben legalább ezt tette.

S bár mindaz, amit a magyar munkások vezetése körül napról-napra láttunk sokféle keltyt és gyanút támasztott bennünk, mégis hajlottunk arra, hogy higgyünk ebben a nemzetközi testvériesülésben: a magyar munkások kitartása és hűsége, mellyel a régi zászlót az új helyzetben is követték, kényszerített erre.

Ez az esemény azonban, mellyel most foglalkozunk, egyszerre más világításba helyezi ezt az egész nagy és fontos kérdést. Reflektorok fényével világítja meg a múltat, mely eddig láthatatlan volt a számunkra s fenyt vet az utakra is, melyek a jövőbe vezetnek.

Nem volna ildomos firtatni az okokat, melyek ezt a nemzetiségi tagozódást végül mégis csak megértették. A tény maga eléggé világosan beszél. Ha tisztán celszerűségi okok miatt született meg, — akkor is.

Ez a tény a mi számunkra azt jelenti, hogy az erdélyi magyar munkásság körül megtört ez az a jégpáncél, melybe vezetői belefagyasztották. Hogy miért volt a legnemzetibb nép munkás-retege a legridegebb nemzetköziség porázán, külön kérdés, mely most nem érdekel. Elsősorban azért nem, mert már túlhaladott állapont. A határokon túl éppen úgy, mint azokon innen.

A magyar munkásság azzal, hogy ezen a fagypontra túl tudott kerülni, tulajdonképpen

az önrendelkezés jogát kapta vissza. Vette vissza magának.

Felettébb természetesen találjuk, hogy ez a magyar munkáscsoport a jövőben is szorosan együtt fog haladni a más nemzetiségű munkáscsoportokkal — mindenütt, ahol a közös munkásérdek azt parancsolja.

Eppen ilyen természetes lenne azonban, ha megszűnnék az eddigi természetellenes állapot s a magyar munkásság élve visszavett szabadságával, megtalálná a módot, hogy kivége részét nemzeti kulturájának s társadalmi teljeségének közéleti és gazdasági megvédéséből.

Ez nekik éppen olyan kincsük, mint a többi magyaroknak, kik nem érzik magukat annyira zárt és külön rendeltetésű osztálynak a társadalomban. *Nemcsak szellemi kincsük, hanem kézzelfogható gazdasági értékük is.*

Nem tudjuk, hogy az erdélyi magyar munkásság elindul-e most ebben az irányban.

Azt azonban tudjuk, hogy ennek az elindulásnak egyik legfőbb feltétele a magyar er-

telmiségnek magatartása.

Ne felejtsük el, amikor az erdélyi városok magyar színéről beszélünk, hogy ezt a színt, ezt a markáns jelleget — a névtelen magyar munkások tízezrei adják. Ugyanakkor pedig arról se feledkezzünk meg, hogy a városi, az ipari munkás az a dolgozó szegény ember, aki világosan látja és meg is tudja ítélni a maga társadalmi helyzetét s a lehetőségeket, mit az kínál.

Nagy kötelességet teljesít e lapnak minden olvasója, ha a maga mindennapos munkája közben *egyre nagyobb figyelemmel, egyre több szeretettel fordul a munkás-kérdés felé.* A munkások felé, kiknek útja az ő életútját keresztezi.

Vegyék a kezükbe azt a meleget és fényt árasztó fátylát, mit az újkori egyetemes kereszténység gazdasági és társadalmi tanítása, a Quadagesimo Anno jelent s nézzenek a fényénél ezeknek az ismeretlen életeknek a mélyébe. A *maguk elkínzott arcát* fogják meglátni a mélyből előcsillanó tükörben.

Halálos tűzoltógyakorlat

Timisoara Saját tud. Szeptember 1-én és 2-án nagyarányú tűzoltó-ünnepet tartanak a bányási metropolisban. A bányási önkéntes tűzoltószövetség ünnepélyes keretben rendezi meg ezidő kongresszusát s egyúttal a timisoarai önkéntes tűzoltóság százötven éves jubileumát is megüli.

Az ünnepségekre való tekintettel a timisoarai önkéntes és városi tűzoltóságok csütörtökön este az ugyancsak tervezett tűzoltógyakorlat főpróbáját tartották meg. A főpróbát este nyolc órára tűzték ki, azonban az már félnoéckor megkezdődött. Így is már többszáz főre rugott a nézők tömege, akik a székesegyház előtti téren gyülekeztek, miután a tűzoltógyakorlat abból állt volna, hogy a tűzoltók a székesegyházat mentik meg. A feltevés az volt, hogy: ég a székesegyház teteje, a lángok a két toronyra is ácsapnak s elsősorban az utóbbiakat kell megmenteni, hogy elkerüljék a harangok lezuhanását.

Az emberek meglepetésére már félnoéckor minden irányból a dómterre robotgatók a tűzoltók autói — mintegy tízenöt autósjárművel, tankkal s a hatalmas automatikus létrával vonultak ki. Ebben az időben a székesegyház felé vezető Lonovics-utcán a Pinkerton boyvállalat Koppány Béla nevű tizenkilenc éves küldönce haladt a kerékpárján, hogy egy megbízatásnak eleget tegyen. Az utcában, közvetlenül a tér előtt utólrta az egyik tűzoltótank és hajszál híjja, hogy el nem gázolta. A „boy” még fel sem ocsudott az ijedtségtől, amikor a megyeháza előtt, a téren, a józsefkülvárosi tűzoltók 2. számú autótankja tünt fel s a Lono-

vics-utca bejáratán át nagy sebességgel átrobotgott. Ez a jármű aztán elkapta a küldönce kerékpárját és Koppány Bélát a tűzoltótank hátsó sárhányója alá lökte. A fiatalember lezuhant s az autón és az utca kövezetén összezúzta a koponyáját. Karját is eltörte. A *helyszínén szörnyethalt.*

A tűzoltógyakorlatot azért megtartották, de igen hamar végeztek vele.

Koppány Béla egy bessenyőtelepi szegény özvegyasszony fia.

A gyakorlat befejeztével is még ott feküdt a kövezeten, mivel a hatósági bizottság még nem jelent meg.

Nem messze a halálos baleset színhelyétől tizenhat rendőr állt egy csoportban, akiknek nyilván az lett volna a szerepük, hogy a forgalmat irányítsák. Hogy, hogy nem, tán mivel a gyakorlat a kitűzött időnél hamarabb kezdődött, a rendőröket nem osztották be idejében a maguk helyeire s ez is hozzájárulhatott a balesethez. Ezt különben a vizsgálat fogja tisztázni.

GERTRUD LE FORT

A gettóból
jött pápa

Ára 80 lei

Ilyas Antai tordítása.

Kapható:

az ERDÉLYI LAPOK könyvostályánál.

Az ismeretlen felé

Írta: Thury Lajos.

Szegény beteg öregasszony volt, a szívével nagyon megviselte nyolc-tízévi betegség és sok szenvedés, előrelátható volt, hogy soká nem húzhatja. Az orvos sem biztatott semmi jóval, megmondta, hogy legföljebb néhány hétről lehet szó, de valószínű, hogy egy ideig könnyebben fogja érezni magát, még lesznek egészen tűrheto órái, vagy napjai. Minden a szívtől függ persze, az a kérdés, hogyan bírja a gyöngé, beteg szív a megpróbáltatásokat. Szerdán még úgy látszott, hogy az orvosnak igaza lesz, az öregasszony jobban érezte magát. Délelőtt halkán, de tisztán érthetően felelgetett az orvos kérdéseire, délben felült az ágyban és evett néhány falatot. Ebéd után már nyugtalanul fészkelődött a helyén, le nem vette a szemét az óráról. Még csak félelv. Még alig mult el öt perccel, még mindig nincs háromnegyed, mikor lesz még két óra, hogy megjönjön hozzá az ő kicsi leánya. Végre mégis két óra lett: elsőnek az ő leánya lépett be a kórterembe és az öregasszony arca felragyogott.

— Jól vagyok, fiam, — mondta csöndesen és egész jókedvűen elbeszélgetett a leányával.

Megjegyzést tett a fehérszegéiyes fekete kabátjára, meg a fehér retiküljére, érdeklődött, hogy van a szomszédasszony, aki annyit jajgat az üzleti gyulladásával, megfésültette magát, hogy ne álljon a haja olyan szanaszét, üzenetet küldött Gusztinak, hogy hová szerelje föl a rádiót, azután megkérdezte:

— Elkó elutazott?

— Igen. Korán reggel indultak három csónakkal, — felelte a leánya.

— Csónakkal? — Az öregasszony nagyon megdöbbsent, pedig eleget hallotta már, hogy csónakkal megy az unokája, a vízicserkészekkel ereszkednek lefelé valamerre a Dunán. Eszébe is jutott hamarosan a dolog és bólintott, de nagyon gondterhes maradt az arca. — Persze, igaz. Megmondta neki, hogy nagyon vigyázzon?

— Megmondtam, hogyne. Nem is egyszer.

— Jó, de tudod, nem szeretem ezt a csónakázást. A Duna hullámszik, hirtelen vihar támad, a csónak csöndes vizen is felborulhat. Jobb szerettem volna, ha itthon marad.

— Ugyan, mama. Jókora, megbízható csónakok azok, a tisztjeik vigyáznak rájuk, de megremekül szük is a gyerek. Nem lesz semmi baj. — A leánya nagyon megnyugtatta és az öregasszony nem szólt többet, csak kissé össze-

A vasuti nyugdíjintézet tagjait új nyelvvizsgára állítják

Bucuresti. Saját tud. A vasutak önkormányzatának igazgatósága elhatározta, hogy azokat a vasutasokat, akik tagjai a nyugdíjintézetnek és az 1934. áprilisi nyelvvizsgákon nem feleltek meg a szükséges követelményeknek, szeptemberben újabb nyelvvizsga elé állítja. Ezek a nyelvvizsgák *azokra is vonatkoznak*, akik januárban vagy áprilisban betegség vagy valami más ok miatt távolmaradtak és akiket kihagytak az 1931 és 1932 években megtartott nyelvvizsgákról.

A nyelvvizsgák pontos időjét és helyét később fogják megállapítani és közölni az egyes szolgálati ágakkal.

Azok, akik a vizsgákon elbuknak, fegyelmi bizottság elé kerülnek.

A genfi Népszövetség szakértője nagyon kedvező jelentést tett Románia pénzügyi állapotairól

Bucuresti. Saját tud. Robert Auboin pénzügyi szakértő legújabb jelentésében megállapítja, hogy a román gazdasági helyzet az 1933-as évvel szemben örvendetes javulást mutat. Ennek az okai az áresés megszűnése, a pénz ércfedezetének növelése, a belföldi kölcsönök szabályozása, a külföldi kölcsönök végleges rendezésére való törekvés és a belföld számára dolgozó ipar fellendülése.

A jelentés ezzel szemben azt is megállapítja, hogy a külkereskedelemnek súlyos veszdelmei vannak, a kincstár nehézségekkel küzd és a költségvetés egyensulya nem biztos.

Maniu Sovátán és Timisoarán. Timisoara. Saját tud. Maniuék augusztus 30-án, csütörtökön Sovátán tartanak gyűlést, amelyre a bányási metropolisból harminctagu küldöttség megy. Szeptember 30-án Timisoarán tartanak nagy népgyűlést, amelyen Maniu is megjelenik. Maniu tulajdonképpen szoborleplezésre jön a bányási metropolisra. Az úgynevezett Hunyadi-kastély előtti parkban néhány évvel ezelőtt Ungurean Emanuel mellszobrát állították fel, most meg Babes Vichentiének, a régi román nemzetipárt elnökének szobrát helyezik el ugyanabban a ligetben. Ez alkalommal nagy tömegeket vonultatnak fel Maniuék és Maniu maga nagy beszédben apellál a közvéleményre és a politikai helyzetet vázolja kifejté, miért lép újra az aktivitás mezéjére. Itt említjük meg, hogy a Hunyadi-kastély előtt hamarosan még egy szobrot, Mocsonyi Andrását fogják felállítani.

ráncolta a homlokát. Elmondta azután, hogy a karkötőráját eldugta a fehérműs szekrényben hátul, a ruha mögött, az ezüst evőeszközök pedig a kis bőröndben vannak a kamrában. Vigyázzanak nagyon, ha meghal, el ne vesszen semmi. A leánya megborzongott és erőlyeskedve rászólt: — Ugyan mama, hogy mondhat ilyet. Eppen most, amikor ilyen jól érzi magát, nemsokára hazamehet. — Az öregasszony csak legyintett lemondóan, hátradólt a párnára és lehunyta a szemét. Fáradt volt, aludni akart.

Estefelé már nem tudták fölébreszteni. Lehunytt szemekkel feküdt, az arca viaszfehérre, azután lilára vált, a keze görcsösen ökölbe szorulva feküdt a mellén. Nehezen, szaggatottan lélegzett, megkínzott teste meg-megrándult a takaró alatt, amint egyszer-egyszer szinte fullkolva kapott levegő után. Az orvosok hiába forgolódttak körülötte, hiába adtak két-három injekciót egymásután, semmi sem hatott már rá. Néha azt mondta: — Kisleányom, más-kor megint: Elkó fiam, és ötpercekig beszélt monoton félhangon úgy, hogy semmit sem lehetett a szavából megérteni.

— Értésíteni kellene a leányát, — mondta az ápolónő, az orvos azonban csak hümmögött. Isten tudja. Lehet, hogy néhány óra alatt

(Tudósításunk folytatása az első oldalról)**A falu özönlése a városba.**

— De ugyancsak nagy áldozatokat kell hozni társadalompolitikai és művelődési téren is. Meg kell akadályozni a falusi népnek a város felé való özönlését. Az a lehetetlen helyzet alakult ki, hogy a városokban fekszik a munkanélküli szellemi munkások hadserege, a falvakban pedig az írni és olvasni nem tudók serege nő. Az új iskolai törvény segíteni fog az írni-olvasni nem tudósan.

— A másik társadalmi bajon pedig a községeknek kell segíteni. A gazdasági válság megnövelte azoknak a számát, akik támogatásra és segítségre szorúlnak. A község nem tagadhatja meg a segítséget ezektől az esetektől. Kötelességévé teszi ezt az a szolidaritás, ami a modern társadalmak alapja. Ebben a tekintetben is új utakat kell nyitnunk törvényhozásunkban és az ország közérközlésében.

— Ennek a nagy programnak a végrehajtása — folytatta Tatarescu — bekét és rendet igényel. S az ország bizalommal van irántunk. Ellenünk csak a hivatásos izgatók csapatai foglalnak állást, akik ki akarják nasználni az eseményeket, a fájdalmakat, a nélkülözéseket. S az izgatás egy idő óta fokozott erővel folytatódik. Egyik eszközük annak a hírnek a terjesztése, hogy az alkotmány módosítás küszöbön áll, a másik eszköze pedig a kormány rendkívüli intézkedései ellen folytatott küzdelem.

— Ami az alkotmányt illeti, kétségtelen, hogy a mi alkotmányunknak is, mint minden emberi műnek, vannak hibái. Ezek a hibák különösen a szenátus szervezetre vonatkozólag váltak érezhetővé az alkotmány alkalmazásakor. A megyei és községi tanácsosok szenátorválasztása alkalmatlannak bizonyult a helyi közigazgatás függetlenségére és folytatóságára. Az a körülmény, hogy az általános szenátorválasztók számát korhatárral csökkentették, nem hozta meg a várt eredményt. Másrészt pedig a jogszerinti szenátorok kiszorításával fenyegeti a választottakat. Bizonyos, hogy ezenkívül más rendelkezései is vannak az alkotmánynak, amelyek a gyakorlatban nem felelnek már meg teljesen a közélet szükségleteinek. De a kormánynak most egyéb gondjai vannak.

— Különben is az alkotmány módosítása nem történhetik az urakodó hozzájárulása nélkül, s akkor is csak az alkotmányban meghatározott formák szerint. A kormány fenntartja magának a szabadságot, ha ezt szükségesnek találja. A nemzeti-parasztpárt azonban folyton felszínre tartja ezt a kérdést és alkotmánytervezetet dolgoz ki, amelyről a pártelnök szavai után ítélve, már is megállapítható, hogy lényegében egyezik a fanatizmus legelső korzakának alkotmánytervezetével, amely pa-

kissé feltisztul a fűdő és akkor magához térhet jobban lesz. Talán nem kell halálra rémíteni a hozzátartozókat, segíteni úgy sem tudnak rajta. Az ápolónő el is vésztette a cédulát, amelyre a leány címét felírta magának, át kellett volna menni az irodába a címért, és hát igaz, mindegy, talán jobb is így.

Ejszaka nem változott az öregasszony állapota, csak a szívverése lett mindig gyöngébb és rendtelenebb. Reggel korán, nyolc óra tájban jött a leánya. Ugy jött, mint akit a furiák üldöznek, borzasan, sápadtan, tágranyított szemmel. Egész éjjel nem aludt, reggel nagyon nyugtalan volt, föl kellett kelnie és el kellett indulnia a kórházba, amikor pedig a kapuba ért, nem kérdezett semmit, mert már ugyanis tudott mindent. A kórterem előtt a folyosó tele volt betegekkel, aki csak járni tudott, kibotorkált a folyosóra, hogy ne lássa a szegény haldoklót odabenn. A leány elment mellettiük, berohant az anyjához, megállt az ágya mellett és nézte a szederjes arcát, a csontvázát soványodott, görcsbe merevedett kezét, nézte, míg lassanként már semmit sem látott maga előtt.

Arra tért magához, hogy fehérköpenyes orvos egy pohár vízzel itatja és beszél hozzá valamit. Belekapaszkodott a kezébe és könyö-

rasztallam berendezését kívánja, a szenátus megszüntetésével, stb.

— Ki kell jelentenem, hogy az ilyen alapon való módosítás ellenkezik az osztrályokon felüli állam elvével.

Az ostromállapot és cenzura egyelőre megmarad.

— Ami a kivételes intézkedések igénybevételét illeti, azok — mondotta — a miniszter-

Hazaárulást visznek végbe, akik rágalmozó hadjáratot folytatnak a korona ellen

— Nem hagyhatom figyelmen kívül — mondotta a kormányelnök — azokat a kormány ellen irányuló új alakuló törekvéseket, amelyek a trón létezésénél sem állnak meg. Egy idő óta híreket és legendákat terjesztenek a köztudatban azzal a céllal, hogy zavaros légkört teremtsenek a trón körül. Egész legenda-hálózat alakult, amely epolyan abszurd, amilyen kitalált, igen, vannak emberek akik már mesterségszerűen üzik a korona elleni rágalmozó hadjáratot. Ezek indító oka tisztán az egyéni érdek: kezdeményezői ilyen módon akarják visszaszerezni elvesztett népszerűségüket. Kitalálnak és mi-zitifikálnak.

elnök — egy kormánynak se szolgálnak dicsőségére. De az ostromállapot és a cenzura fenntartása meg egyelőre szükséges, mert a rendezettség és idegesség tűzfeszültség meg nem sikerült mindenütt eloltanunk. Inkább tűnjek fel tehát olyan szűben, hogy túljok a tekintély és a hatalom gyakorlásában, mint ahogy gyöngeséget áruljak el.

— A rendkívüli intézkedéseket tehát még nem számíthatom meg.

Megmászta a napieseményeket, tényeket. S hogy mentek kormányzati képtelenségekkel, megteremtettek a titkos erők legendáját.

— Alantas és bűnös hadjáratok ezek, amelyek sértik az ország erődét, rágalmozásukkal s amelyeknek célja széthúzás.

— Azt hiszem, elérkezett az óra, hogy említsük azokat, akik ezt elterjesztették, hogy nálunk a monarchikus eszme alapja a mi államunknak, amelynek különleges társadalmi alkata van. A múltból sok veszedelmes tradíciója s annyi nehézsége és fenyegető veszélye a jövő felé. A mi államunk nem maradhat tovább monarchikus berendezkedés nélkül.

— A román állameszme egyből vád a monarchikus eszmével s a monarchia gyöngülése az állam egészének vezérvonalát jelentene. Azért mindazok, akik magatartásukkal vagy szavaikkal a trónnak kedvezőtlen légkört akarnak teremteni, büntetésre és nemzet elcsézésére méltók. Következőképp figyelmeztetem őket, hogy a kormány megteremtő intézkedései velük szemben csak ugyanolyanok lehetnek mint a nemzet ellenségeivel szemben.

Tatarescu a trón iránti kötelesség hangsúlyozásával fejezte be beszédét.

Nyilatkozatok Erdély részéről.

București. Saját tud. A liberális párt farsangjain nagygyűlése az erdélyi liberális párttagozatok nevében Pop Valer volt igazságügyminiszter és Moșoiu Tiberiu exvotemi tanár, erdélyi polgármester szólaltak fel. Azt hangsúlyozták felszólalásukban, hogy az erdélyi liberális szervezetek — 65 város — nagy erőt képviselnek és ott állnak a szőlőségek törekvésekkel, mozgalmasokkal szemben.

A nagygyűlés ezután végetért. A liberális parlamentárok éjjel 12 órakor visszatartak București-be.

JULIER FERENC

„1914-1918”

*A világháború
magyar szemmel*

III

Gyönyörű anatór kötés
ára 235 lei és portó

A Magyar Szemle Társaság kiadása

Kapható: az ERDÉLYI LAPOK
KÖNYVOSZTALYANAL.

rögni próbált neki. — Doktor úr, az Istenért. Hát igazán semmit sem tehet? — Ígyek egy kortyot Uraikodjék magán. — felelte az orvos és ő hátrahanyatlott a széken, amelyen ült. Egy darabig esend volt, csak az öregasszony nehéz lélegzése hallatszott, azután a leánya rekedten, nehezen küzködve a szóval, mondott még valamit.

— Tudja, doktor úr, az élet nem szép, de hogy a halál ilyen nagyon csunya... Rettegtes.

Az orvos lemondóan legyintett, mintna tehetlenségét akarna kifejezni és álldogált mellette tovább. Egyszer elment egy időre, megint visszajött és megnezte őket. A fiatalasszony csak ült a széken, az anyja változatlanul hevert az ágyon, a pulzusát már alig lehetett tapintani, de egyszer megint megszólalt. — Elkő, kis unokám. — Mások is jöttek-mentek a szobában, betegek botorkáltak, kerestek valamit az éjjeli szekrényükön és megint elmentek, egy leány jött ronggyal a kezében és törülgetett. A fiatalasszony nem tudott egyikükről sem, csak az orvostól tudott, amikor ott volt mellette. Néha ránezett kérdően, ilyenkor az orvos gyorsan félrefordult, vagy szinte rösteikdedve lesütötte a szemét. Nem, már nem fog magához térni. Ez a vég.

Egyszerre összerendezték mind a ketten, az öregasszony hirtelen kinyitotta a szemét. Ugyanakkor meg is mozdult fölemelte a fejét, a szája is mozgott, mondott valamit. Kisértetiesen halk, de tiszta volt a hangja, jó megértették.

— Elkő! Csónakban van, Jaj, miesoda vihar, Istenem, segíts.

A feje megint föloldaira csuszott és behunyta a szemét. Öt-tíz perccel azután már nem érzett az erővés a csuklójában, az élet utolsó kis parazsa is kialudt benne a hamu alatt.

A gyerek másnap délután, kisirt szemekkel állott az anyja mellett, az ajka remegött, amíg panaszkodott.

— Tudod anyukám, borzalmas vihar volt, óriási hullámok jártak a Dunán. Igen, reggel nyolc óra tájban indultunk és mindjárt azután jött a vihar. Alig tudtuk partra vinni a csónakot. Csuromvizesek voltunk, a fogam vacogott, amikor megjött a sürgöny... és... és borzasztó volt. És mondd, honnan tudta, hogyan látta szegény nagymama...

Az anyja nem tudott felelni neki. Ki tudja, mit látnak, hogyan látnak azok, akik éppen elszakadnak tőlünk és elindulnak az ismeretlen, az árthatatlan felé.

„A lopás a családban történt”

Lajos Abrahám hitközségi metsző másfélmillió vesztesége is gyanussá vált. A biztosító intézet a rendőrséget vette igénybe. A metsző visszavonta feljelentését

Két héttel ezelőtt megirtuk, hogy Lajos Abrahám kereskedő és volt hitközségi metsző feljelentést tett a rendőrségen Fischmann David, Löwy Izig, Cernoviti és Avram Dimitru moszkvai kereskedők ellen, akik — a feljelentés szerint — Lajos oradeai lakásáról, készpénzben és különböző értékekben másfélmillió lejt loptak el. Lajos Abrahám pénze és értékei egymillióig biztosítva voltak és néhánynapos késedelemmel szerdán megjelent a Franco Romana biztosítótársaságnál kárát bejelenteni. A kárvallomás szerint a három kereskedő Lajos Abrahám lakásáról a következőket vitte magával:

Öt ágyműgarnitúrát, három perzsaszőnyeget, néhány ezüst evőeszközt, 320 ezer lei készpénzt, 800 dollárt, 350 darab 10 és 20 korónás aranyat, gobelinképeket, törülközőket, egy tavaszi kosztümöt, egy 5000 silling értékű bundát, egy cobolyprémes zsidó házisapkát, 100 dollár (17 ezer lei) értékben és számos kisebb értékű tárgyat.

Es mindezt fényes nappal, a város egyik igen forgalmas utcáján, a Cantemir (Beöthy Ödön) utcán! Egy társzekerre való holmi, amit a furfangos tolvajok zsebben kellett, hogy elvigyenek, hogy senkise lássa! A szomszédok se.

A biztosítótársaság a furcsa kárvallomást áttette a rendőrségre, amely azt bevizsgálva, a következőket mondotta munkatársainknak:

— Ezeknek az értéktárgyaknak az elszállításához legalább tíz szállítómunkás és egy teherautó kellett volna és így az egész kárvallomás neveltséges.

Egyébként pénteken reggel Lajos Abrahám megjelent a rendőrség büntügyi osztályán, visszavonta a feljelentést és a nyomozás megszüntetését kérte, azzal az indoklással, hogy — meggyőződése szerint — „a lopás családban történt — maradjon a családban...”

A rendőrség most ennek az állításnak a valódiságát fogja megállapítani. Ha ez nem sikerül, úgy az ügy a hadbírószék elé kerül.

Dr Somogyi Ödön ügyvéd szenzációs vallomása a Fuchs-rablásban

„Egy elmebeteg orvossal hipnotikus államban követelték el a rablást!” — vallotta dr Somogyi

Hadbírószéki eljárás fenyegeti Fuchst, ha beigazolódik az önbetörés

Fuchs főrabbi fiának, Fuchs Béla olajkereskedőnek lakásán történt állítólagos 540 ezer lejes rablás ügyében újabb fordulat történt. Csütörtökön megjelent a rendőrségen dr Somogyi Ödön ügyvéd és a következőket mondta jegyzőkönyvébe:

— Hétfőn egy ismeretlen számú, turdai (tordai) autón Turdáról Oradeára érkezett unokatestvérem, dr Acél Benő orvos, akit hosszú ideig kezeltek az oradeai elmebetegekben. Szülei azonban nem akarták, hogy fiuk továbbra is elmebetegek között éljen és hazavitték Turdára. Dr Acél azonban este megjelent öcsémnek, dr Somogyi Imrénének, a lakásán, vacsorát és szállást kért. Dr Somogyi Imre csak éjfélkor érkezett háza és mivel nem akart szegény elmebeteg unokatestvéremmel egy fedél alatt maradni, rávette, hogy menjék máshova aludni. Így is történt. Dr Acél elment és mi másnap este a lapokban olvastuk a Fuchs-féle betörést. A betörő személyeiről

sából azonnal ráismerünk dr Acélra, aki a betörés után eltűnt a városból. Kitűnő médium és így azt sem tartom kizártnak, hogy valaki hipnotizálta a betörésre.

A rendőrség dr Somogyi jelentése után országosan körözi dr Acélt. Az elmebeteg orvost kézrekerítése után szembesíteni fogják Fuchs Bélával.

Csütörtök délután a rendőrség újból kihallgatta Fuchs Bélát, de semmi újat sem tudott mondani. Kihallgatták édesapját is, dr Fuchs Benjámin főrabbit is, aki igazolta, hogy fiának megőrzésre átadott 160 ezer lejt. A rendőrség egyébként még mindig fenntartja azt a véleményét, hogy Fuchs Bélánál önbetörés történt. Ha ez a nyomozás során tovább is beigazolást nyer, akkor Fuchs Bélát, az östömgyállapokra fejeztével a hatóság felvezetése címén a hadbírószék elé állítják. Egyelőre még úgy látszik, hogy ez az ügy is „a családban marad”, mint a Lajos Abrahámé.

Kirándulás Salontára (Nagyszalontára). A helybeli Liszt Ferenc Enek- és Zenekar kísérel részére külön gépkocsit indít vasárnap reggel 8 órakor a salontai (nagyszalontai) dalosünnepségre. Részvételi díj személyenként 40 lei. Jelentkezni szombaton délután 6 óráig még lehet a Központi Katolikus Legényegyletben.

Nagy víziünnepségek a városi strandon. A Városi Strandon augusztus 26-án, vasárnap reggel 9 órai kezdettel nagy uszóversenyt rendeznek a „Bihari repülőgép” javára. Műsor a következő: 1. Uszóverseny: Staféta, 100 méteres gyorsuszás, 50 méteres gyorsuszás, 100 méteres hátuszás, 200 méteres melluszás, 100 méteres ifjúsági verseny. 2. Vízipólok. Rendezi a Crisana csapata. 3. Csónakverseny a Körösön. 4. Elő kacsavadászat, díjjakkal. 5. Humoros posta. 6. Fürdőruha és pizsama verseny. 7. Tánc, konfetti s serpentin csata. 8. Nappali kivilágítás, különféle szórakozások, katonazenekar és gazdag büffe. A villamosok éjjel 12 óráig közlekednek. Belépti-díj a rendezés áránál három lejjel több a „Bihari repülőgép” javára.

Beiratkozások a társulati fiú és női felső kereskedelmi iskolákba (Aleea Gojdu 1.) A beiratkozások augusztus 25—30-ig naponként délelőtt 10—12-ig eszköztöltenek. Az első osztályba a liceum, ill. a gimnázium IV. osztályát elvégzett és végbizonyítványt nyert növendékei iratkozhatnak be. A javító vizsgálatok mindkét iskolában szeptember 3-án reggel 8 órakor kezdődnek. Az új tanév szeptember hó 16-án reggel 9 órakor kezdődik. Mindenirányú részletes felvilágosításokat készséggel megadnak az igazgatók.

Meghívó. A Katalin-telepi ifjúság szeptember 1-én, szombaton este 9 órai kezdettel a templom felépítése javára, műsoros arató-ünnepélyt rendez, ismertnevű műkedvelők közreműködésével a telepi egyesület feldíszített udvarán, amelyre mindenkit tisztelettel meghív a rendezőség.

Capitol Filmszínház
Telefon 902.

Szombat, vasárnap 5, 7
és fel 10-kor

Az indián bosszúja

Izgalmas! Szenzációs!

Főszerepben: Rex, a csodaló!

Előzőleg Dollfus temetése
filmen.

3-kor ocsó he várak!

Vasárnap d. e. 11-kor nagy matiné!

Törvényszéki hírek. Kovács Ferenc mechanikus és Takács János kocsi 1934 április 22-én éjszaka a város különböző részein felszedték a csatornafedeleket és mint ócskavasat eladták Reich Adolf vaskereskedőnek. A törvényszék szerdán Kovácsot, Takácsot és Reichot 3—3 havi fogságra ítélte. Az ügyész megnyugodott, a vádlottak fellebbeztek. — Kalmár Sándor és Diósi Károly az Ujságró Klub volt alkalmazottjai a télen 325 üveg pezsgőt loptak el a klub pincéjéből, huszazer lei értékben. A törvényszék pénteken a két házitolvajt 6—6 hónapi fogságra ítélte. A vádlottak enyhítésért fellebbeztek.

* Gyomor- és bélzavaroknál, hasüregbeli vérpanzásnál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fel-fuvódásnál, gyomorégésnél, felbőfögésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél egy-két pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz naposán kitisztítja az emésztőutakat.

Hatásosabb, mint a **Forgószél**.
Izgalmasabb, mint a **Vakablak**.

Nagyobb siker, mint a
Helyet az ifjúságnak.

Szombaton és vasárnap este 9 órakor:

**Előre megfontolt
szándékkal**

Forgács Sándor, Bárdi Teréz, Tóth Elek,
Tompa Sándor.

Szombaton és vasárnap
d. u. 6 órakor közkiánatra **A fattyu**
Helyárák: 20 és 10 lei.

Hirdetmény

Mi, Valeriu Popovicu, Oradea város rendőrkövete, tekintettel az autótulajdonosok és gépkocsivezetők részéről elhangzott többrendbeli panaszra, tekintettel a közutakon megismétlődő gyakori szerencsétlenségre, továbbá tekintettel a közönség részéről általunk is tapasztalt nemtorodomségre, amellyel a közutakon való közlekedés szabályozására kiadott törvényben és végrehajtási utasításban foglalt rendelkezéseket egyáltalán tiszteletben nem tartja, a törvény 25-ik és a végrehajtási utasítás 37-ik szakasza alapján a következőket rendeljük el:

A jó forgalom biztosítása érdekében a gyalogjárók a városokban kötelesek magukat a következő szabályokhoz tartani:

Nyomatékosan meg van tiltva: a gyülekezés, vagy megállás a közutakon lebonnyoltott forgalom területén belül (gyalogjáró, kocsi, uttestek, stb.) a gyermekek és felnőttek játéka vagy veszekedése ilyen helyeken, valamint láncoknak vagy köteleknek a kifeszítése az utakon keresztül.

A városokban a gyalogjárók kötelesek csak a gyalogjárón közlekedni; ahol néptömeg van az ut jobb részén menetirányban; ott, ahol az utnak van gyalogjárójuk vagy gyalogösvényük a közlekedés csak a jobboldalon és lehetőleg az ut széléhez közel történik.

Amikor a gyalogjárók csoportosan haladnak és kénytelenek az uton haladni (a parancsnok vezetése alatt álló katonai csapat-formációk kivétel) úgy kell közlekedniük, hogy szabad utat engedjenek azoknak a járműveknek, amelyeknek szintén az ut jobb oldalán kell haladniuk.

Ha a gyalogjárónak valamelyik közút egyik oldaláról a másikra kell áthaladnia, akár egyenes az ut, akár útkereszteződésnél, vagy utelágazásnál van, úgy meg kell győződnie előbb, vajjon nincs-e a közelben valamilyen arrahaladó jármű és abban az esetben, ha tényleg arra halad valamilyen jármű, úgy várakozzék, amíg az a jármű mellette elhalad. Nagyforgalmu városokban az uton nem szabad átvágni ferdén, hanem csak egyenesen, ott pedig ahol gyalogösvények vannak felállítva, csak ezeken haladhat át a járóelő és csak a forgalmi közeg jelzésére, aki a forgalom irányítása céljából van odaállítva.

A kihágást elkövetők 200-tól 1000 lejjig terjedhető pénzbüntetéssel lesznek sújtva (a törvény 62-ik paragrafus 3. bekezdése szerint).

A fenti rendelet végrehajtása érdekében megfelelő intézkedéseket fogantatottunk, hogy az ezzel kapcsolatos kihágások nyomban megállapítást nyerjenek és a kihágást elkövető személyek megbüntessenek.

Chester: (ss) Valeriu Popovicu.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

GRADEA

Szombat délután 6 órakor: **Fattyu**. Dr Tapsony Andre hatalmas zsidótárgyu drámája, közkiánatra 20 és 10 lejes helyarakkal. Premier szereposztásban.

Szombat este 9 órakor: **Előre megfontolt szándékkal**. Szirmay Rezső izgalmas büntügyi drámája. Itt először. Csak erős idegzetűeknek. A darab a budapesti Bethlen-téri színpadon 150 előadást ért el egymásután.

Vasárnap délután 6 órakor: **A Fattyu**. Dr Tapsony református lelkész nagysikerű zsidó tárgyu drámája 20 és 10 lejes helyarakkal.

Vasárnap este 9 órakor: **Előre megfontolt szándékkal**. Másodszor. Forgács, Tóth Elek, Tompa Sándor, Bárdi Teréz stb. felléptével.

Jegyek elővételben csütörtöktől a színház pénztáránál.

A lengyel kormány a népkisebbségi egyezmény világreformját indítványozza

— Fontos javaslat a genfi Népszövetség őszi közgyűlése előtt —

Genfből jelentik: A Népszövetség szeptember 10-én megnyíló rendes közgyűlésének tárgysorozatát szerdán közölték a nyilvánossággal. A gyűlés mindenekelőtt a főtitkárság évi jelentésével foglalkozik. Napirenden van továbbá: a népszövetségi alapokmány pótlása, a párizsi egyezményrel való összhangba hozatal céljából. A közgyűlés Lengyelország indítványára a kisebbségvédelem biztosítása érdekében általános egyezmény létesítésével is foglalkozik.

A tanácsstagságok közül ez évben három üresedik meg. Ezeknek a betöltésénél azonban nem lesznek nagy változások, mert egy 1926-ban kötött gentleman agrément értelmében a középamerikai és ázsiai államok számára egy-egy tanácsstagságot tartanak fenn. Valószínű, hogy a harmadikat ismét Spanyolországgal töltik be.

Londonból jelentik: A „Manchester Guardian” részletes tudósítást közöl Lengyelország és Franciaország között mutatkozó ellentétek okairól. Ezek közt szerepel az az indítvány is, amelyet Lengyelország tett a Népszövetséghez a népkisebbségi egyezmény ügyében. Az indítvány azt kívánja, hogy a Népszövetség közgyűlése bizottságot küldjön ki, s a bizottság beható tárgyalás alá vegye azt a kérdést, vajon miképpen volna kiterjeszthető a Népszövetség összes tagállamaira a népkisebbségek védelméről szóló nemzetközi egyezmény. Ez az egyezmény eddig tudvalevőleg csak a lengyel, a román, a jugoszláv, a cseh, az osztrák, a magyar és a török államokat kötelezi.

A lengyel kormány e kérdésre vonatkozóan a mondott óvatosságot formában tette meg a kezdeményezést; csakis bizottságkiküldést javasolt és nem érdemleges állásfoglalást. Azonban a bizottságkiküldésben is van annyi elvi hajlandóság, hogy a Népszövetség közgyűlése a kérdést részletes tanulmányozásra alkalmasnak tartja. Ilyen értelmezhetősége miatt a francia kormány még ebben az óvatosságot formában is ellenzi a lengyelországi népkisebbségi vonatkozású indítványt. Legfeljebb csak olyan hozzáadással hajlandó a bizottság kiküldését elfogadni, ha a Népszövetség közgyűlése külön kihangsúlyozza, hogy a bizottság kiküldése tisztán olyan tanulmányozó jelentőségű, mint például a páneurópai bizottság. A kérdés érdemere vonatkozólag, vagyis a

népkisebbségi egyezmény kiterjesztése tekintetében a francia kormány annál inkább elutasító állásponton van.

A szovjet-kormány és a Népszövetség.

Genfből jelentik: A nemzetközi körökben ujjában megint élénken foglalkoztatja az a kérdés, hogy Oroszország belép-e a Népszövetségbe. A Népszövetség őszi közgyűlésére való készülődés idézte elő ezt az újabb érdeklődést a kérdés körül. Genfben hivatalosan megcáfolták azt a hírt, hogy a szovjet-kormány a maga felvétele érdekében kérést adott volna be a Népszövetség főtitkárságához. A hír azt is mondotta, hogy a szovjet-kérést csak politikai és taktikai okokból tartják titokban.

Annai bizonyos, hogy a francia kormány határozottan a Szovjet felvétele mellett van, s az olasz kormány is világosan kifejezte, hogy nincs e felvétel ellen. Valóság szerint a moszkvai kormány csakugyan nem adott be semmiféle kérést a maga felvételére vonatkozólag se szóban, se írásban, se nyíltan, se titokban. Azonban megtörtént az, hogy diplomáciai uton a különböző kormányok között tapogatózó tájékozódások folytak, s ezek során Oroszország valóban kifejezte a Népszövetségbe való belépése iránti óhaját. Számos kormány, akinél a szovjetkormány tájékozódott, biztatón

válaszolt, s így valószínű, hogy a Népszövetség szeptember tizediki közgyűlésére Oroszország tagfelvételi ügye is pótlólag napirendre kerül. A Népszövetségbe való felvétel egyúttal azt is jelenti, hogy a szovjet-kormány a Nemzetközi Munkahivatalba is belép.

Svájc fél a szovjet fövetelétől.

Genfből jelentik: A nemzeti front lapja, a „Grenzbote” legnyomatékosabban szót emel az ellen, hogy Genfet az orosz kénnek és ágensek ellepjék. Ha Oroszországot hivatalosan elismerik és a Népszövetségbe felveszik, akkor az orosz titkosrendőrség ügynökei állandóan Genfben lehetnek, s jogilag biztosított helyzetükben sikeres forradalmi tevékenységet tudnak kifejteni.

A „Neue Basler Zeitung” felszólal Svájc bolsevizálása ellen. Tévedés azt hinni, hogy a svájci szociáldemokraták elpolgárosodnak. Inkább kell azzal számolni, hogy a szociáldemokraták mindjobban a bolsevista forradalmárok befolyása alá jutnak.

Ugyanez a lap egy másik cikkben felel arra a kérdésre: „Mit keres Szovjet-Oroszország a Népszövetségben?” A lap szerint a szovjetoroszok célja, hogy Németország helyére a Népszövetségbe belépve, a Népszövetség kebelén belüli egyenlenséget további győleltetésökkel fokozzák. Oroszország elválasztó ékként fog a hatalmak közé betolulni, s ezeket egymás ellen fogja kijátszani. Mindenekelőtt a Németország és Franciaország közötti ellentéteket fogja tovább élezni. A népeket egymás ellen uszítja, mert a kommunizmus csak a népek romjain tud gyökeret verni. Oroszország felvétele Európa öngyilkossága fog lenni...

A „Neue Zürcher Zeitung” szintén aggodalmát fejezi ki, hogy Oroszországnak a Népszövetségbe való felvétele Svájc belügyeit aggodalmas megpróbáltatásoknak fogja kitenni.

Mit lehetett volna alkotni a világháború költségeiből?

Egy Nobel-díjas amerikai államférfi érdekes számadatai

A világháború kitörésének húszéves fordulója alkalmából a világsajtóban külön irodalomra nőtt az a sok visszaemlékezés, ami az 1914-es és az azt követő esztendőkre vonatkozik. E visszaemlékezések között, — amelyeknek mindegyike a maga szemszögéből igyekszik megvilágítani a nagy világégés ki-robbanásának momentumait és közvetlen okait, néha éppen bűnbakot keresve, — szerényen huzódik meg az a statisztika, amelyet dr Murray Butler amerikai államférfi állított össze aprólekos gonddal. Butler pacifista, az

1932. évi béke Nobel-díj tulajdonosa. Statisztikájában azt mutatja ki pontos számszerű adatokkal, hogy mennyit lehetett volna teremteni, építeni azon a pénzen, amit a világháború vérforogtató négy esztendeje alatt pusztításra, rombolásra fordított az emberiség.

A kimutatás szerint a világháború által felemésztett összegekből a háboruban résztvevő valamennyi ország minden családjának egy-egy házat lehetett volna ajándékozni, teljes tartozékaival s öt hold szántóföldet, — az egész családoként 400 ezer lei értékben. Még mindig elegendő összeg maradt volna arra a célra, hogy valamennyi, 20 ezernél több lakosú városban könyvtárat állítsanak fel, összesen körülbelül 400 millió lei értékben s egy-egy főiskolát alapítsanak, mintegy 1000 millió lei felhasználásával. Néhány ezer millió még ezek után is rendelkezésre állt volna, különféle kórházak, üdülőtelepek létesítésére.

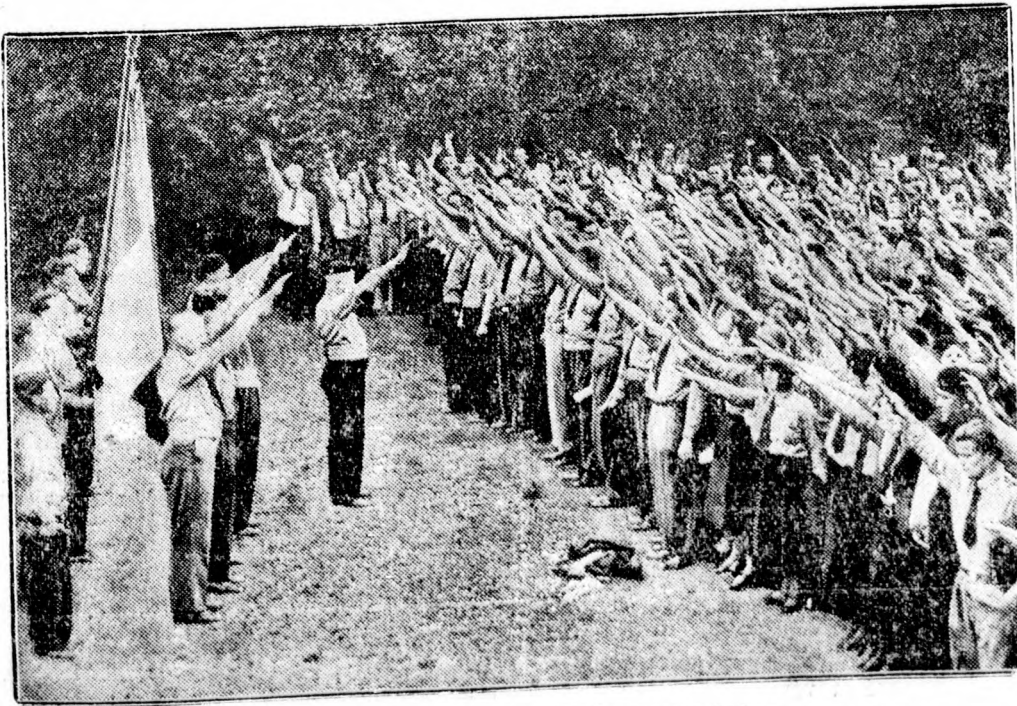
Beszélő számok ezek!

Többet mondanak valamennyi, a világháborúról eddig írt kolumnás visszaemlékezésnél. Nem keresnek bűnbakot, akire mind-ezért a felelősséget átháríthatnák; de oda-merednek komoly mementóként minden felelős államférfia elé a mának, amikor jobban érezzük a háború közelségét, mint bármikor a mögöttünk álló húsz esztendő alatt.

Pedig ezek a számok még nem mondanak el mindent. Csak a nyereséget mutatják ki, amit elkönnyelhettünk volna, ha a háború rombolásai helyett termelni, építeni akartunk volna.

Hol van még az a hatalmas veszteség-tétel, amely a csőd szélére billentette erkölcsi és anyagi létünk mérlegét?... (F. V.)

Zsidóellenes zavargások Lengyelországban. Kovnából jelentik: Kursan litván városban zsidóellenes zavargások voltak. Péntekre virradó éjszaka az ifjú litvánok megtámadták a cionista szövetség épületét és kövekkel bevették ablakait. A további zavargásokat megakadályozta a rendőrség erélyes fellépése.

Az irországi fasiszták első nagygyűlése.

Irországban hetekig tartott a feszültség O'Duffy fasisztái és de Valera kormánya között, míg végül is rendkívül eles összeütközésekre került a sor. Képünkön a Dublinban megtartott legelső fasiszta gyűlésen O'Duffy (középen egyedül) üdvözlö a jelenlevőket.

Levelek a havasról

Ecdőtűzek nyomán... „Pillangóval” száguldok lefelé a síneken.
Néhány szó Nagy Klárikáról és a halálba ment őzikéről

II.

Rád gondoltam, szegény gyomorbeteg Barátom, miközben reggeliztem. Te is ilyen-táiban ülsz a Newyork-kávéház terraszán és szürcsölgeted fanyalagva üres teádat. Itt a Te gyomrod is rendbejönne, pajtás! Hihetetlen, hogy mit tud enni az ember a havason.

Reggelire terítve báró Kemény János házigazdám vendégszerető asztala. Két-három csésze kávé, vajaskenyér, mézeskenyér, két sültkrumpli vajjal, rengeteg gyümölcs. Ez a reggeli. Otthon a városban rosszul lettem volna, ha csak végignézem. Itt meg se kottyan. Ebédre már olyan éhes vagyok megint, hogy a követ is kienném a földből.

Fugyókurázó hölgyeknek nem ajánlom ezt a vidéket.

*

Ma reggeli után indultam első hosszabb sétámra. Csakúgy magányosan, fölfelé a Nagygalonya völgyén, az iparvasút felkigyózó sín-párja között. A kétoldalt álló tömörtömbű fák résein aranyos pászmákban vert át a nap. Megállapítottam, hogy két egészséges, jölgyalogló láb sokat ér és az élet nagyon szép.

A patak mindenütt szemberohan, hol a jobb, hol a baloldalon csörög, csobog, muzsikál. A sziklás, köves helyeken buzog és harog haragosan. Minden száz, kétszáz lépésre gerendákból rótt híd szalad át a megvadult vízesésen.

Különös robaj üti meg fülemet. Ez nem lehet a patak zúgása. Nézek jobbra, balra, fel, le, semmit sem látok.

— Hopp hó! Vigyázat!

Az utolsó pillanatban ugrom félre a lefelé robogó iparvasúti kocsi elöl, amelyek szállakkal megrakodva éppen most bukkantak elő a kanyarodó mögül. Mindegyik kocsin egy ember áll, mereven figyel előre a pályára, keze a féken. Viszik a hajnal óta kivágott fákat a bisztrai falelepre. Kiszáratva jön a mozdony is, tömzsi kis dohogó, pöfögő jószág. A kormos mozdonyvezető barátságosan szalutál.

Aztán megint csönd lesz. Csak a vadpatak moraja zúg mindenütt.

Minden fordulónál újabb panoráma. Nem lehet abbahagyni a fölfelé-kaptatást. Az új s új szépség lépésről-lépésre csolagtja beljebb és feljebb az embert. Hegyek fölmeredő fala, sziklák bizarr koponyája, kopár gerincek, viruló erdők, mély völgyek, egymásba szakadó kisebb patakok, feketén ásitó barlangok. Ez már az igazi havas, vadkanok és medvék hája...

*

Most Nagy Klárikáról számolok be Neked, Barátom. A kis szösze, hétesztendős Nagy Klárikáról, akivel a havason találkoztam. Ha megtudod, hogy kicsoda ő, nem bánod meg, hogy elolvastad irásomat.

Ötnegyed órai kaptatás után kis gerendaház elé érkeztem. A ház falára fekete kátránnyal felírva: „Sinus-ház”. Följebb, a hegyoldalon töméntelen sok kaptár. Itt is, ott is méhek zümmögnek tova a levegőben. A ház előtt piros ruhában, mezitláb, szalmaszín-hajú kisleány áll. Szépen köszön:

— Kezét csókolom, bácsi!

Leülök az udvaron a padra. Miközben pihenek, beszélgetni kezdek a kisleánnyal. Ő sok-sok érdekes dolgot tudok meg tőle. Elsősorban azt, hogy apukája méhészt, aki most tűzifáért van a hegyen. Nagy Jánosnak hívják. A kisleány Nagy Klárka. Volt egy nagy fekete kuttyájuk, a Medve, de az meghalt három nappal ezelőtt.

— A méhektől halt meg, bizony. Elaludt a kaptárok között. Eső után volt, a Medve megázott, büdös volt a bundája s a méhek megtámadták. Annyi sok méh volt rajta, csomóban. A hasán is lógtak. Édesapám kergette el a méheket. Medve sírt, vonított. Bejött a házba lefeküdt a kemence alá és reszkedett. Reggelre ott találtuk megdögölve. Itt temettük el a hegyen. Most aztán nincs kutya...

— Iskolába jársz?

— Igenis, második osztályba.

— Dédán jársz iskolába?

— Nem. Édesapám magyar, én is magyar

vagyok. Édesapám azt akarja, hogy magyar iskolába járjak tanulni.

Elmeséli Klárka, hogy innen, a havas közepéről az ötödik faluba jár le mindennap iskolába. Disznajóra. A törekeny, mezitlábás kis szösze sok-sok kilométeres utat tesz meg naponta azért, hogy magyar szót halljon az iskolában, magyarul tanuljon meg sillabizálni, betűt vetni.

Nagy Klárka, Nagy János leánya, bizony mondom neked, hős vagy te.

Ködös őszi reggeleken, amikor majd fölkelek kényelmes ágyamból, szemembe jutsz. Magam előtt látlak majd, amint hegyen-völgyön át, kilométereken keresztül szeded apró lábaidat, hogy pontosan érkezzél a kis falusi iskolába.

*

A Sinus-háznál, amelyet egy hajdanta itt lakó erdőmérnök csúfnevével neveztek el a famunkások, ér utól a fölfelé iparkodó kisvasút. Felkérézkedem a mozdonyra. A gépészen és fűtőn kívül még egy esendőörmester izzad a forró kazán mögött. A mozdony után az üres kocsi egész sora zakatol fölfelé, lábukat lefelé lógató, szundikáló munkásokkal.

Lázár úr, a főgépész, buzgón magyarázza nekem, tudatlan városinak, hogy mi az az „áver”. Azok a kis mellékvölgyek, mondja, amelyek a hegyek oldalán futnak lefelé a nagy völgybe és apró patakokat csurgatnak a Galonyába. Sokat tanulok a fás-mesterségből is. Megtudom, hogy mi a különbség a mezgés korában kivágott és a meze nélkül vágott fenyő között. Milyen fákat használnak butorkhoz, esztergályos munkákhoz, milyeneket házépítéshez, milyeneket zsindelezésre és tüzelésre. Nagy, nehéz tudomány ez.

Tanulgatom a vidék elnevezéseit is. A Kétágtól megy föl balfelé a Kisgalonya völgye. Fönn van a Kőgerinc, a Füstöskő. Az oromok felől szakad lefelé a Magyaros-patak, Szépkő-patak, Mihálypatak, Foghagymáspatak, Zsidó-patak, Bárópaták, Hollópaták, György Ferenc patak. Minden fordulónak, minden sziklának, minden hidnak neve van.

S az egész fölött uralkodik magasan, magasan, szinte elérhetetlen magasságban a fen-

Figyelő gepard.

Ezt a szelidtermészetű, ártalmatlan állatot a legtöbben összecserélik vérengző rokonával, a leopárdal. Pedig a gepard igen kedves, szelid állat, amely sohasem támadja meg az embert, még akkor sem, ha őt halálosan megesebitik.

ségesnevű két csúcs: az Isten asztala és az Isten széke.

Pogánykori áldozások emlékeit őrzi vajjon ez a két név? Vagy a nép vallásosságáról beszél, amely Isten nevével nevezte el a vidék legmagasabb csúcsait? Ki tudná megmondani?

*

A parányi iparvasút siheg, hörög, tolat, előre-hátra, úgy kapaszkodik fölfelé a zegzugos utakon. Egyre vadabb vidékekre érkezünk. Délfelé jár az idő, de idefent hűvös van. Ahogy kihajolok a forró mozdonyból, friss, szinte jeges fuvallat csap arcomba.

Már ott járunk, ahol pár hónappal ezelőtt a borzasztó erdőégek pusztítottak. Rettenetes lehetett, amint lombkoronák helyett égnek-ágaskodó lángok koronáit borzolta a szünni nem akaró szél és a sisteregeve, pattogva égő fenyőkből feltörő füst gomolyogva szállt a magasságba.

— Olyant láttam akkor, — mondja az egyik munkás, — amit sohasem fogok elfelejteni. Az egyik tisztáson, amelyet már négy oldalról vett körül a pattogó tűz, fiatal öz-suta állott. Egyhelyben állott, szimatolt minden oldalra és reszkedett. Megesett rajta az ember szíve. Aztán egyszerre abbahagyta a reszke-

Katona Jenő Az aszfalt apostola

(Sonnenschein élete)

Ára 35 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

tést és tüzes, vad elszánással, gyönyörű ívben vetette bele magát az égő erdőbe. Eppen a lángok kellős közepébe. Eltűnt a füstben.

— Rengeteg állat pusztult el akkor, — tódítja a másik.

Körülnézek. A kisvasút keskeny, mély árka fölött megszenesedett fatörzsek hajolnak keresztül. Kidöntött, megpörkölt, félhalott fák borítanak egész hegyoldalakat. Egyes helyeken ennyi sem maradt. Csak csonkok merednek ki a földből, gyászfeketén, rokkantán és szomorúan, sűrűn egymás mellett. Ótezer hold erdő égett el pár nap alatt ezen a vidéken. Ez a legborzasztóbb pompe funebre, amit valaha is láttam életemben. Iszonyú gyászi pompa, roppant temetés.

Egyes helyeken még a föld is kopár maradt, vastagon kiégve, üszökkal és hamuval borítva. De a legtöbb helyen győzött már a diadalmas burjánzás, a sűrű és kiirthatatlan vegetáció.

*

A „kompokig” mentem fel a mozdonyal. Ez a kisvasút végállomása. Innen már csak gyalog lehetne feljebb menni a csúcsokra, a havasok legszentségesebb világába.

Majd máskor. Egyelőre búcsúzzunk, Farkaséhes vagyok.

A famunkásoktól kapok egy „pillangót”. Amolyan kis hajtányféle az, négy keréssel és lapos deszkaüléssel. Egy ember előre ül, a fékhez, hogy visszavigyen a völgybe, a havas aljába.

Hajrá! Elindulunk.

A pillangó nem hiába pillangó. Csakúgy zúg a fülem mellett a szél, amint repülünk lefelé. Váltakon zökkenünk, hidakon robogunk át. A vezető hirtelen fékez. Sápadt munkásemberek állnak a sín két oldalán.

— Kisiklottunk, — mondja az egyik. — Alig tudtunk leugrani...

Lenézünk a mély völgyszakadékba. Hántott fatörzsek hevernek odalent rendetlenül s egy pozdorjává törött vasúti kocsi szilánkjai.

Ezek után lassabban, óvatosabban megyünk lefelé. Baleset különben csaknem mindennap történik itt, a meredek hegyoldalakon. Délután három órára érkezem haza. Enni, enni, enni!!!

*

Este van, Barátom. Be kell fejeznem hosszúra nyúlt leveletem, mert a lámpából kifogyott a petróleum. Serceg, füstöl, kormol, pislog. Rögjön elalszik. En is elalszom rögtön. Majd holnap tovább mesélek. Addig is szeretettel köszönt igaz barátod:

Dsida Jenő.

HIREK

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal

Oradea, Strada Regele Carol II. 6.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havi: 200. Féléves: 400. Éves: 800. (Erdélyi postai díjakkal együtt)

Magyarországon: Egész évre 50 P., félévre 25 P., negyedévre 15 P. (Erdélyi postai díjakkal együtt)

Postafiókárkártyák: csekkszámlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**

Cluj szerkesztő: **dr. Sulyok István**

Cluj, Fiata Unirii 13. — Telefon 802.

Leveleket nem örlünk meg és nem adunk vissza. Csekis válaszlevegyes magánlevelekre válaszolunk.

IDŐJÁRÁS. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint a következő 24 órára várható időjárás: Sok helyen zivatar és eső, a hőség csökkenni fog.

Zürichi zárlat. Párizs 15.31, London 301.34, New York 71.92 fél, Brüsszel 26.29, Milánó 41.87 fél, Madrid 207.60, Amszterdam 119.70, Berlin —, Bécs — schilling 56.90, Prága 12.72, Varso 57.90, Belgrad 700, Bucuresti 305.

A dollár egyre süllyed. Washingtonból jelentik: Jóllehet a dollár árfolyama egyre süllyed, hivatalos helyen erősen cáfolják azokat a híreket, mintha a kormány a dollárárfolyam újabb aláértékelésének tervével foglalkozna. New Yorki körökben úgy vélik, hogy Roosevelt mindaddig nem változtat eddigi dollárpolitikáján, amíg nem indulnak nemzetközi tárgyalások a pénzérték rogzítése céljából. Hírek vannak arról, hogy Johnson, a nemzeti álljaépítési hivatal vezetője lemond. Ennek oka állítólag az lenne, hogy közte és Roosevelt tanácsadói között átírdalhatatlan ellentétek merültek fel. Bár Roosevelt maga élénk barátságot tart fenn Johnsonnal, a jelenlegi tárgyalásoknál nem támogatja őt.

Megyery Ella rádióelőadása Helsinkiben Budapest-fürdővárosról. Megyery Ella lapunk illusztris munkatársa, aki, mint ismeretes, Európának csaknem minden jelentősebb városában tartott már rádióelőadásokat magyar problémákról, kedden reggel utazott el Varsón, Rigán és Tallinon keresztül Finnországba, hogy a helsinki rádióban beszéljen Budapest-fürdővárosról. A felírás előadás után Megyery Ella beutazza Finnországot a Jeges-tengerig és cikksorozatát a budapesti *Magyar-ság*-gal s az *Erdélyi Lapok*-kal egyidejűen a *legnagyobb olasz lapok is fogják hozni* Faber Filippo fordításában.

A cluj egyetem tanárai az oradeai jogakadémia megszüntetéséről. Cluj. Saját tud. A cluj akadémia jogi fakultásának dékánja dr. Boilla Romulusz, érdekes kijelentéseket tett az oradeai jogakadémiának a clujival való egyesítésére vonatkozólag. „Hozzám — úgy mondja — mindezt semmi hivatalos értesítés nem érkezett az egyesítésre vonatkozólag. A cluj egyetem jogi karának professzorai nem változtatták meg véleményüket az egyesítéssel szemben és abba semmi szín alatt nem fogunk beleegyezni! Habár megjelent a hivatalos lapban királyi dekrétumként ez a törvényrendelet, az eljárás mégis törvényellenes. A cluj egyetem jogi karának tanárai gyűlést fognak tartani és határozatot fognak hozni. Így előreláthatólag küzdelem fejlődik a helybéli jogikar és Anghelcsu között. Velünk vannak az oradeai jogakadémia tanárai is. — Amennyiben sikerül megakadályozni az egyesítést, ezzel csak használni fogunk úgy az oradeai, mint a cluj egyetemnek és egész Erdély népének.

*** Baia-Bicsad (Bikszádfürdő) olcsó nyaralási akciója.** A fürdő igazgatósága a mai naptól kezdve rendkívül olcsó utószézon árak mellett *tíznapos penziót* (lakást, elsőrangú háromszori étkezést, diétásan is) 750 leiert, *15 napos penziót* 1080 leiert ad. További felvilágosítást készségesen ad a Fürdőigazgatóság, Bicsad (Bikszád), Jud. Satmar.

Átszervezik a Mercurea-cluci (csikszeredai) postát. Saját tud. Jeney Dezső postafőnököt Bucurestibe helyezték és helyébe Smărăndache Năstăsescu főtitviszeli neveztek ki, aki állását már el is foglalta. Năstăsescu tervhezette az egész postahivatal átszervezését és még három titviszeli beállítását, mert a jelenlegi személyzet pihenés nélküli folytonos szolgálatát külön díjazás nélkül, hivatalos órákon kívül is, nem lehet igénybevenni.

Felfüggesztették Debrecen polgármesterét. Debrecenből jelentik: Általános feltűnést keltett, hogy a belügyminiszter különféle szabálytalanságok miatt felfüggesztette állásából Debrecen város polgármesterét: dr. Vásáry Istvánt. A fegyelmi pontok között szerepel az is, hogy a polgármester a város háromezeröttszáz holdas birtokát kedvezménytel adta bérbe rokonoknak.

A timisoarai egyházmegyéből. Timisoara. Saját tud. A mariaradni szentferencendi kolostorban hétfőn magyarul lelkigyakorlatok kezdődnek az egyházmegyei papság számára. Mintegy negyven résztvevője lesz a lelkigyakorlatoknak, amelyeket P. Vitéz Berárd házfőnök tart. Csütörtökön Pacha Agoston dr. megyéspüspök is megjelenik. — Szeptember 10-én a bányási metropolisban vizsgát tesznek azok a káplánok, akik a három utolsó év során fejezték be teológiai tanulmányaikat. Ugyanakkor tartják a plébánosvizsgákat is. — Hogy a teológusok jövődó életpályájukra minél jobban elő legyenek készítve és majdan, mint lelkészek, hivatásuk minden rétegével érintkezessenek, valamint nekik kötelező a magyar nyelv tanulása; a magyar nyelvet a szemináriumban Kühn Péter tanár tanítja.

Új pénzügyigazgató Sigheten (Máramaroszigeten). Saját tud. A pénzügyminiszterium Comán György adokivetési igazgató Turdára (Tordára) való áthelyezésével megüresedett adokivetési igazgatói állást Gardo Vasile adminisztrátorral töltötte be.

A tg.-sáucsei (kézdivásárhelyi) római katolikus fiúnevelőintézet igazgatósága közli a következőket: 1. A képzés növekedésének az intézetben hagyott agyeműt és egyéb tárgyait a képző felszerelésével együtt át fogjuk szállítani Tg.-Muresre (Marosvásárhelyre). Tehát nem szükséges ezekért Tg.-Sáucseire (Kézdivásárhelyre) utazniok, csupán küldje el azonnal mindenki az ő tárgyainak pontos jegyzékét és szerénynek kulcsát. 2. Az 1934—35. tanévre csak gimnázistákat veszünk fel. Ellátási díj egész évre 6000 lei.

Hetvennégy ügyvédet töröltek a névjegyzékből. Timisoara. Saját tud. Hallatlan feltűnést keltett az ügyvédi kamara választmányának legutóbbi határozata, amely hetvennégy ügyvédet egyszerűen törölt az ügyvédek névjegyzékéből, ami egyértelmű avval, hogy az illetők hivatalukat nem gyakorolhatják, illetve, hogy a bíróságok előtt jogi képviselést nem vállalhatnak. A kizárás oka a — tagdíjhátralék. Megállapította a választmány, hogy a kamara háromszázötvennégy tagja közül alig tíz százalék fizeti meg a tagdíjat, sőt vannak, akik többszörös felszólítás ellenére évekre visszamenőleg hátralékban maradtak. Ezeket zárták aztán ki. A tagdíj évente közel kétezer leit tesz ki és bizonyos, hogy sokan anvagi helyzetük miatt nem fizették azt. Nyilvánvaló ugyanis, hogy ma már ügyvédnomorról lehet beszélni. Hiszen az utóbbi időben általánosságban már csak negyven leit fizettek ügyvédek kartársaiknak, egy-egy tárgyaláson való helyettesítésért.

Milotay István tizenhat újságíróval kilépett a „Magyar-ság” szerkesztőségéből s új napilapot alapítanak. Budapestről jelentik: A magyar főváros köreiben általános feltűnést keltett, hogy a „Magyar-ság” tizenhat munkatársa — élükön Milotay István főszerkesztővel — szerdán este kivonult a lap szerkesztőségéből. Csütörtökön aztán bejelentették, hogy kívánnak a vállalat köztelékéből. A munkatársak kiválásának előzményei a következők: Milotay István főszerkesztő és a vállalat vezérigazgatója: dr. Ruprecht Olivér között súlyosabb természetű nézeteltérések merültek fel a Treitina-ügyből kifolyólag. Milotay akkor szabadságra ment s azóta nem tért vissza. Időközben nem is dolgozott a lapnak. A vállalat igazgatósága szerdán este azonnali hatállyal felmondott a főszerkesztőnek. Milotay István a felmondást tudomásul vette. Közvetlen ezután történt meg a tizenhat munkatárs önkéntes kiválása. Milotay István egyébként rövidesen új napilapot indít „Új Magyar-ság” címen.

IDEGENVEZETŐ: ... most pedig elhaladunk történelmi múltú városunk legrégebbi és leghíresebb bormérőse mellett.

IDEGEN: — De miért haladjunk el mellette, kérem? ...

„Amor Sanctus”

Szent Szeretet Könyve
Középkori himnuszok
latinul és magyarul

Fordította és magyarázta
BABITS MIHÁLY

Gyönyörű amatőr kötés, ára 230 lei.

Kapható

az Erdélyi Lapok könyvtárában

Feljegyzések

Ez is a korhoz tartozik, amelyben élünk, talán sokkal inkább, mint számos más, felszínre csillogó tünet:

„Milliárdosok gyermekeiről hallunk — írja a *Schönere Zukunft* — akiket atyjuk gazdagsága nyugtalanít. Nem bírják ki tovább lakájok és márványoszlopok között: az örökös lustalkodás, az apazsebből való élet elviselhetetlenné válik számukra... Miss Catharina Comb éjjeli órában hagyta el atyja házáat, hogy munkásnőként keressen magának állást. Atyja az amerikai acéltröszt elnöke s megzámolatlan milliók ura. Ő egy másik acélgárban állt alkalmazást. Miss Comb hónapos szobát bérelt s szegényes, de boldog életet élt... Hasonlóképpen cselekedett John Scott, az Amerikában jólismert Krózus fia. New York valamelyik üzletében eláruló lett. Az ifju padlásszobában lakik s három év alatt 3000 dollárt takarított meg. Ezzel vett magának egy csemege-kereskedést s most önállóan üzi tovább mesterségét... A harmadik példa a dúsgazdag Vanderbilt-nak fia. Ő ugyan nem kereskedő, mint az apja, a kenyerét azonban újságíróként mégis maga keresi meg... Még ezeknél a derék ifjaknál is kalandosabb Patrick Betten, a textilszakma egyik királyának fia. A papa milliárdok felett rendelkezik, a fiu azonban — frissen és fiatalon — beáll New Yorkban forgalmi rendőrnök. Lármában és porban, esőben és viharban a rendnek öreként a közönséget, a közérdeket szolgálva, jobban érzi magát, mint a golfpályán kinyalt naplopók között...”

Amikor különböző korszakok civilizációja elérte csúcspontját s a mezőkön mindenütt városok nőnek, a városok pedig megtelnek gazdagsággal: tiszta szívű emberek lelkében mindig újra megszületik az egyszerűségnek, a küzködő emberi munkának vágya. Így volt ez legutóbb a római dicsőség delelőjén, amikor a keresztyénység volt a hős berek, ahová a gazdagságtól tikkadtak elmenekültek. Ma újra csúcsok jánunk... Az egyszerűség, a megelégedett szerény munka becsé ismét nő.

Ez különösen azok számára vigasztalás, akiknek csak nyugtalankodó álmodozásokról kell lemondaniok, hogy mindennapos munkájukban megtalálhassák lelkük nagy nyugalmát. (Skin.)

Küzdelem a Kolping vándorserlegért. Hirt adunk már arról, hogy az odorheui (székelyudvarhelyi) Kolping Sportegylet szeptember első felében kerületi Kolping-napot rendez, amelyen résztvesznek a székely Kolping-egyletek. Újabb értesülésünk szerint nem szeptember hó 9-én, hanem szeptember 16-án tartják meg a Kolping-napot, amelyen a labdarugócsapatok a Kolping vándorserlegért fognak mérközni. A vándorserleg jelenlegi védője a gheorgheni Kolping Sportegylet.

Tűz egy lakkgyárban. Timisoara. Saját tud. Pénteken délután a Józsefkülvárosban lévő Standard-lakkgyárban tűz keletkezett, amely csakhamar lángbaborította a lakkfőzőhelyiséget. Huszonötkilős kopál-lakktömböt olvasztottak éppen, amikor valahogyan maga a festékanyag fogott tüzet. Az égő festék szétömlött, a gyár alkalmazottai homokkal igyekeztek elfojtani a lángokat, de hasztalan, — kigyulladt az egész épület. Kivonult a tűzoltóság és eloltotta a tüzet, amely már veszélyes arányokat kezdett ölteni, mivelhogy számos szomszédos épületet veszélyeztetett az ismét tapasztalható nagy kánikulai melegben. A kár jelentős, a gyár a Britanniánál volt bebiztosítva.

Lelkiismeretlen sofőrök. Cluj. Saját tud. Csütörtökön délelőtt a Feleki-ut Cluj felőli végén Bekerle József és felesége, meg kislánya az egyik turdamegyei faluból szekéren a város felé közeledtek. Szembejött velük egy autó, amelynek túlkölésőtől a ló megijedt és az árokba rántotta a szekeret. Bekerle József szörnyethalt, feleségét és kislányát életveszélyes sebesüléssel szállították a klinikára. Felgyógyulásukhoz semmi remény. A rendőrség megindította a nyomozást az autó után, amelynek sem városi jelzését, sem rendszámát nem jegyezte fel senki. A sofőr ugyanis sem törődve a sebesültekkel, könyörtelenül tovább robogott. — Az oradeai rendőrség letartóztatta Szabó Ferenc gépkocsivezetőt, aki Oradeán hétfőn elgázolta ifj. Örömy Gyula városi titviszeli. A sofőr a szerencsétlenség után nem állott meg, hanem fokozott iramban tovább száguldott. A salontai csendőrök Szabó elfogták és bekisérték az ügyészségre. A 10 éves Örömy Gyula állapota javul s bár az eltörtött bordák megsértették a tüdőt, remélik az orvosok, hogy az ifju erős szervezete miatt elkerüli a tüdőgyulladás.

Üngyilkosság. Cluj. Saját tud. György Miklós 31 éves sft.-gheorghéi (sepsiszentgyörgyi) titviszeli, a cluj tétéren revolverrel mellbélőlte magát. Még nem tudják, hogy nemesebb szervet ért-e a golyó.

A katolikus nagygyűlés vasuti kedvezménye. A CFR igazgatósága a Targu-Săucești (közdivásárhelyi) katolikus nagygyűlés résztvevőinek 50 százalékos vasuti kedvezményt adott. A katolikus nagygyűlés résztvevői ezt a kedvezményt a következő módon vehetik igénybe: Egész jegyet kell váltani az indulás helyétől a nagygyűlés helyéig és a jegyet mindenki őrizze meg, mert ugyanazzal lehet visszamenni egy igazolvány felmutatása mellett, amit Targu-Săucești (Közdivásárhelyen) a Népszövetség irodája díjmentesen kiállít minden résztvevőnek. Ez a jegy mindennemű vonatra érvényes, akik azonban rapiddal utaznak, egész tikkett kötelesek fizetni. A kedvezmény augusztus 26-tól szeptember 7-ig szól, vagyis az augusztus 26-án váltott jeggyel szeptember 7-ig vissza lehet utazni. Tehát a kedvezményt ebben az időszakban igénybevehetik a tanfolyam és a nagygyűlés résztvevői.

A Katolikus Népszövetség irodája közli a tanfolyam résztvevőivel, hogy a jelentkezéseket elfogadta, akik szándékukat eddig bejelentették, az ingyenessé közzétette. Személyre szóló külön értesítéseket munkatorlódás miatt nincs módjában küldeni. A tanfolyam férfiak részére szól, a nők elszállásolását a rendezőség nem tudja vállalni. A tanfolyam augusztus 27-én d. e. 9 órakor kezdődik.

Bármilyen könyvrendelést csakis az összeg előzetes befordulása vagy annak utánvételezése mellett teljesíthetünk. Az Erdélyi Lapok könyv osztálya.

Varjak veszélyeztetik a székelyföldi gyümölcsstermet. Tg. Săucești. Saját tud. A Székelyföld egyes vidékein, így Treiscaune (Háromszék) megyében is ez évben szokatlanul elszaporodtak a varjak és talán azért, mert szaporaságuk miatt nem találnak elegendő táplálékot, seregestől lepik el a gyümölcsös kerteket, ahol percek alatt vékaszámra verik le a legszebb, legértékesebb gyümölcsöket. Vakmerőségükben annyira mennek, hogy még a fegyver durranására is csak meglegbegtetik a szárnyaikat, de nem hagyják el a megtámadott fákat.

Országúti segélyhelyek és mentőállomások. Budapestról jelentik: A magyar automobilizmus szempontjából nagyjelentőségű intézményt létesített a Magyar Vöröskereszt Egylet. Elhatározta az országúti mentőügy megszervezését a nyugati államok mintájára. Minden segélyhelyet a nemzetközileg elfogadott zománctábla jelez kék alapon fehér mezőben nagy vörös kereszt. Ezenkívül az országúti patkójának mindkét oldalán száz méterrel a segélyhely előtt és után szintén tábla hirdeti a segélyhely közelségét. A 190 km. hosszú bécsi országúton húsz segélyhelyeket állítanak fel. Átlag minden 10 kilométerre esik egy segélyhely. A húsz segélyállomás közül tizenöt segélyállomás és öt mentőállomás. Az országúti szervezettel párhuzamosan folyik a munka vízi mentőállomások létesítésére is és úgy, mint a Dunán és a Balatonon megszervezik a viharjelzést. A vihart sorozatosan feleresztett léggömbökkel fogják jelezni. A léggömbök megjelenése pillanatában a dunai csónakosok nyomban tudomást szereznek a közeledő viharról s idejében menekülni tudnak.

Spanyolországban tetőpontjára hágott a kánikula.

Madridban olyan nagy a hőség, hogy az emberek nem bírják ki a lakások zárt levegőjét, hanem még az éjszakákat is a szabadban töltik.

Kitüntetett kereskedők. Tg. Săucești. (Közdivásárhely). Saját tud. Ófelsége a király a targu-săucești (közdivásárhelyi) Kereskedelmi és Ipar-kamarán át értesítette a tg.-săucești (közdivásárhelyi) Kereskedő Kör elnökét, hogy Thier Richard és Nagy József helybeli kereskedőket, a kereskedelem terén kifejtett hosszú szolgálataik elismerésül a Meritul Comercial si Industrial si Casa III. érdemrenddel tüntette ki. A két érdemre gazdag öreg kereskedőnek a Kereskedő Kör meleg ünnepség keretében hozta tudomására a magas kitüntetést.

Községi választások a Bánságban. Timisoara. Saját tud. Timis-Torontal megyében még negyven községben működnek interrimár bizottságok. A prefektura most tizenkilenc községben kiírta a választásokat. Ezeket szeptember 15-én és 17-én tartják meg.

FŐ AZ UDVARIASSÁG. Társaságban megkérdezi az egyik vendégtől a háziasszony: — Mondja csak barátom, maga udvarolt nekem valamikor, vagy az öccse? — Nincs öcsém... Talán az apám.

Amikor a munkakamara maga is munkaadó. Timisoara. Saját tud. Az alkalmazottak mennyi ügyes-bajos dolgukban a munkakamara révén várnak orvoslást s így aztán meglepő, milyen eljárást tanúsít a munkakamara akkor, ha maga is munkaadóként szerepel. A kamara, mikor időközi bizottság került az élére, minden további nélkül elbozsátotta Fischer Emilt, a magánalkalmazottak szekciójának titkárát. Fischer a munkabírószághoz fordult, amely ítéletileg kötelezte a munkakamarát, hogy tartsa be az egyhavi felmondást, illetve egyhavi fizetést utaljon ki Fischernek, azonkívül pedig fizesse meg a neki járó szabadságidőt is. Fellebbezés folytán a törvényszékhez került a dolog, amely ugyan csak kötelezte a kamarát az egyhavi fizetés kiutalására s csak a szabadságidőre vonatkozólag állapította meg, hogy az nem illeti meg a titkárt, mivel szolgálati ideje nem terjedt ki a törvényben megszabott tartamra. Az ítélet jogerős. Mindenesetre igen furcsa és nem minden nap eset, hogy a munkakamara, amelynek ügyszólván megtestesítenie kellene minden munkás és alkalmazott érdekeit, a saját tisztviselőit az utcára teszi ki, mintha nem ismerné a munkasvédelmi törvényeket, amelyek érdekében pedig máskor nagy hűhóval sikraszáll. A munkasvédelem „szimbolumának” tekintett munkakamara odáig hagyja jutni a dolgot, hogy elítéli a felmondás nélkül elküldött titkár illetményének kifizetésére. Így képviselik a munkások, alkalmazottak érdekeit a munkakamarában, amelynek időközi bizottságában is megmaradtak különböző a szociáldemokrata munkásvezetők.

Világosnázói 1932-ben. Joseph V. Connolly, a newyorki Universal Service elnöke, a nagy amerikai hírszolgálati irodák statisztikája alapján megállapította, hogy a következő tíz esemény volt az 1932. év legnagyobb sajtószenzációja: a Lindbergh-csecsemő elrablása, az Insull-vállalatok összeomlása, a japánok betörése Mandzsuriába és Sanghai ostroma, Earhardt Amelia repülőutja az óceán felett, Al Capone bebörtönzése, Roosevelt elnök választási győzelme, a teljes napfogyatkozás, a washingtoni hadirokkant zavargások, a honolului Massey-ügy és Reynold Smith rejtélyes halála.

SPORT

Jugoszlávia—Románia 4:3 (2:3)

Szünetig vezetett a román katonaválogatott, de azután visszaesett

Bucurestiből jelentik: Nagy érdeklődés mellett folyt le csütörtök délután az ONEF stadionban a két ország katonaválogatottjainak találkozása, a kisantant katonai futballtornája keretében.

Nagy irammal kezdett a román válogatott és Bodola (2), valamint Kovács góljaival sikerült is féldídig 3:2-ös vezetésre szert tenni, a jugoszlávok góljait Horváth (2) szerezte.

Szünet után kitűnt, hogy a román csapat összeállítása nem a legszerencsésebb. Vonatkozott ez főleg a védelemre, amely nem bírta a jugoszlávok erős és megmegújuló támadásait visszaverni. A védelem megingását ügyesen használta ki a jugoszláv csapat és Horváth valamint Hrobek góljaival nemcsak kiegyenlített, de a maga javára is döntötte el a mérkőzést.

Zavarok a román-magyar ökölvívó-mérkőzés körül

Budapestről jelentik: A Magyar Ökölvívó Szövetség csütörtökön este igen zavaros ülésen foglalkozott a román ökölvívók tervezett magyarországi szereplésével.

A gyűlésen résztvevők nagyrésze a verseny megrendezése ellen foglalt állást, azzal az indokolással, hogy a román ökölvívók minden komolyabb indokolás nélkül visszavonultak a Európa bajnokságtól. Foray Árpád azt indítványozta, hogy ne adjanak engedélyt a verseny megtartására.

Kankovszky Artur elnök azonban ellenkező nézetben volt. Kijelentette, hogy ha a gyűlés az engedély megadása ellen dönt, úgy ő saját hatáskörében megadja az engedélyt a versenyre. A bejelentés óriási meglepetést keltett. Végül is azt határozták, hogy bizottságot küldenek az ügy bevizsgálására. Az 5 kijelölt tag közül azonban egyik sem volt hajlandó a tagságot elfogadni, sőt Kis Elemér sem vállalta a mérkőzések levezetését.

A MÖSz-ben történt előzmények után nagy érdeklődéssel várja a két ország sportközönsége, hogy mi lesz a román—magyar ökölvívó találkozással.

Befejeződött a modern öttusa verseny

A magyar Orbán gyengén szerepelt a futásban és negyedik lett. Csapatversenyben Magyarország a harmadik

Stockholmból jelentik: A modern pentatlon, vagy másképpen a nemzetközi öttusa verseny küzdelmei befejeződtek. A verseny csütörtöki utolsó napján a 4000 méteres síkfutást bonyolították le. Orbán magyar versenyző, aki a négy nap összesítése után a második helyen állt — gyengén szerepelt, csak hetedik lett. Ha 8 mp-el jobbat fut, úgy most egy újabb magyar sportgyőzelemről számolhatunk be, így azonban végeredményben a negyedik helyet foglalta el.

A 4000 m-es síkfutás eredménye: 1. Boisman (svéd) 14 p. 38.2 mp., 2. Oxenstierna (svéd) 26.5 p., 3. Birck (német) 27 p., 4. Orbán (magyar) 27.5 p., Joós 9-ik, Petneházy 11-ik, míg Gyaliokay 12-ik.

Az öt nap összesített eredménye alapján a modern pentatlon végső eredménye a következő:

1. Toefelt (svéd) 26 pont, 2. Oxenstierna (svéd) 26.5 p., 3. Birck (német) 27 p., 4. Orbán (magyar) 27.5 p., Joós 9-ik, Petneházy 11-ik, míg Gyaliokay 12-ik.

Csapatversenyben: 1. Svédország 8 pont, 2. Németország 17 p., 3. Magyarország 24 p., 4. Finnország 44 p.

Verseny után Gusztáv Adolf svéd királyi herceg ünnepélyes keretek között adta át a győzteseknek az igen értékes díjakat.

A TMTE súlyos veresége. A timisoarai munkás csapat lengyel turája során az idei lengyel bajnoksáptól, az SK Ruch-tól 7:1 (2:1) nagyarányú vereséget szenvedett.

KÖZGAZDASÁG

Feltűnően jó mézhozama volt az idén a Bánságnak

Elsőrendű árú és mégsem tud konkurrálni a szovjet-mézszel. Dollfuss mint méhészt. — Meghíusult az első kísérlet, hogy bánsági méheket telepítsenek át Jáva-szigetére

Timisoara. Saját tud. A bánsági méhészek fátalalmait ezidén megfelelő siker, kiváló eredmény kísérte. A Méhészegyesületben örömmel állapítják meg, hogy habár a kilátások még a késő tavasszal is igen kedvezőtleneknek mutatkoztak, mégis a Bánság ideai mézhozama feltűnően jó: a méhészek évek óta nem emlékeznek olyan jó eredményre, mint amelyet az idén értek el. Főleg a tarlóvirágmézzel igen megvannak elégedve, ez képezi a termés zömét, úgyhogy az elmúlt évek nagybánsági sötétszínű méze helyett ezidén a Bánságban csaknem kizárólag világos mézet termeltek. Hogy mennyire jó az eredmény, kiviláglik abból, hogy vannak méhesládok, amelyek husz, sőt huszonöt kilót is hoztak, máskor ellenben hat, vagy tíz kiló az átlag.

A bánsági méhészek értesülése szerint Erdélyben sokkal gyengébb a hozam. Clujról azt az értesítést kapták, hogy ott a mézárak emelkedése várható. A Bánságban ezzel szemben nagy a kínlat s ezért estek is az árak. A nagybani vételnél husz-huszonöt lei a méz kilója, kiesiben harminc körül. A Méhészegyesület értesítette is a clujai hasonló egyesületet, hogy a bánsági méhészek szívesen hajlandók Erdélybe árut szállítani.

Bánati mézet úgy sem lehet most külföldre exportálni — mondják a Méhészegyesület iródájában. Pedig a bánsági mézet mindenütt elsőrendűnek ismerik el. A németek például a háború előtti időben ugyancsak összevásárolták a mi mézünket. Ma az árak miatt nem tudunk konkurrálni mondjuk a boigár, vagy a főrk mézzel, amely persze harmadrendű áru. De azért sem tudunk exportálni, mert Németországban, de főleg Ausztriában oly magas a méz behozatali vámja, hogy majdnem kétszeresét teszi ki a méz árának. Ausztriában az összes méhészek erősen összefogtak, kartellben állnak és a saját érdekeiket hathatósan meg tudják védeni. Saját képviselőjük is van és eüökük például Dollfuss kancellár volt. A mézhozamot így tudják is megfelelően értékesíteni: a mi pénzünkre átszámítva helyen lelt kapnak a mézükért. Mi meg azért sem tudnánk Ausztriába exportálni, mert Szovjet-Oroszország rendkívül olcsón szállít árut: ab ausztriai határ a mi pénzünkre átszámítva tizennyolc leiert. Ha Szovjet-Oroszországgal konkurrálni ekarnánk, úgy az itteni áraknak legfeljebb tizenkét-tizenhárom leire szabadna jönniök.

A timisoarai Méhészegyesület különben most kapott értesítést egy igen érdekes vállalkozás eredményéről, illetve eredménytelenségéről. Jelentették már annakidején, hogy Guggenberger Lajos nyug. postafőfelügyelő, a Méhészegyesület vezetője levelezésben lévén egy. Jáva szigetén megtelepedett méhésszel, ennek kívánságára elhatározta, hogy megtelepíti a szigeten a bánsági méhet. Jáván ugyanis különös méhfaj található: igen nagy és úgyszólván vad méh, úgyhogy a méhészt nem boldogul vele. Guggenberger Lajos erre bánsági méheket küldött Jáva szigetére. A csomagolásnál mindenre kiterjedt a figyelme. Parafaládikót készített, gondoskodott róla, hogy megfelelő mennyiségben levegő járja át a ládikót, tesztívatta

a méheket mézzel, cukor- és mézfelesleget is tett a ládába s az egészet repülőpostán küldte el. Most aztán levél érkezett Jáva szigetéről, hírül adván, hogy a bánsági méhek megérkeztek a szigetre, azonban lesújtó állapotban. A ládikó egyik rekeszében valamennyi méh elpusztult, még pedig már az utazás elején, amint a jelek mutatják. Ebben a rekeszben bántatlanul maradt az eleség is. A másik rekeszben a méheknek mintegy fele élve maradt, a jávai méhészt

legnagyobb csodálkozására azonban ebben a rekeszben elpusztult a királynő is, holott tudva-levő, hogy máskülönbben a méhek annyira gondoskodnak a királynőről, hogy ha már el kell pusztulniok, az pusztul el utoljára. Timisoaráról Jáva szigetéig tizenegy napba telt a méhek útja. Persze, Bucurestiig a rendes postajárat-tal ment a ládikó és csak Bucurestin vették fel a repülőgépre. Az a nézet, hogy talán a repülőgépen volt úgy elhelyezve a ládikó, hogy el volt zárva minden levegőtől s a méhek így megfulladtak, — vagy pedig a nagy hőség tette őket tönkre. A repülőjárat iránya Bucurestiből Athén, Perzsia s így tovább. Guggenberger a legközelebb újabb méhszállítmányt küld Jáva szigetére és reméli, hogy ezt a kísérletet kielégítőbb eredmény kísérí.

Máskülönbben a bánsági méhek világában oly nagymérvű a rajzás — még most is, tehát igen későn, — hogy attól tartanak a méhészek, ha korai hűvös tavasz jön, nem tudnak majd eleget gyűjteni a méhek s kilátás van rá, hogy etetni kell őket.

Magyarországon Győrig és Hegyeshalomig villamosmozdonyjal járnak a bécsi vonatok

Dr Veress Gábor cluj szarmazású MAV igazgató jelentős találmánya, amely lehetővé teszi, hogy a fővonalakra is bevezeték a motoros járatot

Budapestről jelentik: Tudvalevően a Budapest-Hegyeshalmi vonal Budapest—Komáromi szakaszán már az 1932. évi szeptember óta részben villamos vontatással közlekednek a vonatok. Jelenleg Budapest—Komárom között villamosvontatással közlekednek az összes gyorsvonatok; egyébként pedig naponta: oda négy gyors-, öt személy-, vissza öt gyors- és négy személyvonat, ezenfelül pedig, miután a villamosmozdony tehervonatok vontatására is alkalmasnak bizonyult, a szükséghez képest főbb ilyen tehervonatoknál esetről-esetre máris használják. A MAV az 1932. év folyamán a Ganznál meg 22 drb újabb ilyen mozdonyt rendelt, közülök 6 drb immár elkészült. Az új mozdonyok villamos fűtőszervezettel vannak ellátva és így a kazánkocsi elmarad.

A vonatok szeptemberben már Győrig villamos vontatással fognak közlekedni, a régi 4 mozdonyt pedig tehervonatoknál fogják használni, miáltal többek közt a romlandó exportárúknak (gyümölcs, tojás, baromfi stb.) szállítása jelentősen meg fog gyorsulni és Bécsbe az előmarha szállítása is gyorsabb lesz. A felső áramvezetékek Győrig már teljesen készek, onnan Hegyeshalomig pedig jelenleg már előrehaladott munkában vannak, a vonalközi áramtáplálásra szükséges telepek pedig Nagyszentjános és Horvátkímlé állomásokon szintén már elkészültek. 1935. tavaszára már egészen Hegyeshalomig, vagyis a határig teljes

villamosüzem lesz a személy- és gyorsvonatoknál és részben a tehervonatoknál is. Természetesen a villamosvontatás Budapest—Győr között csak a bécsi vonatokra terjed ki. De villamoskocsit állítanak be a helyi, illetve szomszédos forgalmak ellátására a budapest—bicskei, a győr—komáromi, Balaton- és Budapest-környéki vonalakon is.

Dr Veress Gábor MAV-igazgató jelentős találmánya.

Dr Veress Gábor (nehai Veress Vilmos clujai keresk. iskolai tanár fia), jelenleg a MAV igazgatója, néhány Ganz-gyári mérnökkel együtt szerkesztett egy olyan nagy motoroskocsit, amelyet a fővonalakon is lehet majd használni, ahol ezek gyorsvonati sebességgel fognak haladni. A helyiérdekű vasúti motor-szolgáltatásban Európaszerte a MAV vezet már is, mert a személyforgalom 40 százalékát látja el motorral. (más államokban 10—30 százalék-nál tartanak). A hosszu nagy gőzvonatok fizeme roppant drága s ezért a fővonalakra is be fogják vezetni a motoros forgalmat, amit a dr Veress Gábor-féle négytengelyű motor-kocsik lehetővé fognak tenni és ráadásul 40—50 százalékkal olcsóbbak a vonatoknál. Egyszerre két nagy kocsi rendeltek a dr Veress-féle kocsikból s már a tavasszal forgalomba is állítják.

Fiaci árak Baia-Mare (Nagybányán). Saját tud. Az István királyi országos nagyvásár nagy forgalom jegyében zajlott le. Különösen a kínálat volt szokatlanul nagy, a kereslet mérsékelt. Buza 110—130, árpa 200—220, napraforgó 310—340, kukorica 270—280, zab 190—200, napraforgó 310—340. Lisztárak: nullás 8, főző 7.50, kenyér 7—6.50, kukoricaliszt 4—4.50, disznóhús 24, marhahús 12, borjú 16, szalonnal zsírnak 30—35, hárj 37, salonna füstölt 32, füstölt kolbász 42, tejtermékek: tej literje 3—4, tejfél 15—18, tevaj 60—70 kg-ja, tejkrém 30—35, sovány tehéntúró 8—10, kevertúró 22—25, juhtúró 32—35, juhsajt 25—30, eicentáli 50—65, tojás darabja 0.70—1.30, csirke pártja 25—40, tyúk levesnek 40—50, ruca pártja 50—60, ruca kövér 60—70, lud sovány 65—75, lud hizott 75—90, burgonya 1—2, kalarabé csomója 1—1.50, uborka csomója 1—1.50, hagyma 1—2, fokhagyma csomója 2—3, leveses kartiál 4—5, főzőtök 2—3, zöldbab 2—3 lei csomója, zöldbab 2—4, borsó 2—3, paradicsom 3—6, csöves kukorica drb. 1, fehér káposzta darabja 3—4, vörös 3—4, kel csomója (10 darab) 3—5, sóska 2, alma 3—4, körte 5—6, barack 5—6, dió literje 5—6, szőlő kilója 6—7, csemege 10—12, szilva 1—2, dinnye kg. 5, sárga 5—6. Élőállat: sertés hizlatt 15, sertés sovány 13, vágó marha 6—7, ökör pártja I. oszt. 4—5 ezer, II. osztályu 3—4 ezer, III. osztályu 2500, borjú 500—600, igazló pártja I. oszt. 8—9 ezer, II. oszt. 6500—8000, III. oszt. 4000—5500, IV. oszt. 3—4 ezer, fejős kecske darabja 200—300, juh 150—250, hal kilója 30—40. Az élelmiszer piacon némi áremelkedés mutatkozott, ami a nyaraló idénynek tudható be. A gyümölcs iránti kereslet kezd élnkülüni, de a végleges ár azonban még nem alakult ki teljesen. A borpiacon szintén vannak előkötések novemberre 5—7 leies árakban.

Simleu-Silvaniei (Szilágysomlyó). Óbuzt 380—420, Szilágysági újbuza 430—450, tenger 230—240, rozs 280—300, árpa 260—280, zab 350—360, borsó 20, lenese 18, bab 380—400, burgonya 140—160, széná 100—120, szalma 60—80, lucerna 100—120, sertésbús 20, marhahús 12, borjúhús 16—18, juhhús 8, csirke pártja 25—30, tyúk pártja 40—50, lud sovány pártja 100—120, kačsa sovány pártja 50—60, tojás darabja 0.80, tej 2.50—3, tejfő 10—15, tehéntúró 10, vaj 35—40, juhtúró 20—25, hagyma 1.50—2, perocsenyi hagyma kg. 2—2.50

Revalorizálják a Temes-Béga-Társulat külföldi adósságait. Timisoara Saját tud. A legutóbb Párizsban megkötött pénzügyi egyezmény a Temes-Béga 1897. évi négy százalékos külföld adósságait is revalorizálja. A meggyezés szerint száz koronánként kilenc svájci frankra revalorizálják az adósságot, a hátralékos kamatfizetéseket pedig száz koronánként hat svájci frankra. 19.717.500 koronáról van szó, amelyből 54.257 százalék Romániát terheli, immár 962.881 svájci frank értékben. Ez az összeg a hátralékokkal együtt összesen 1.373.629 svájci frankra emelkedik.

Kitűnő termés van Felsőháromszéken. Tg. Săuceșc. (Kézdivásárhely). Felsőháromszéken most fejezték be az aratást és a gazdák legnagyobb öröme megállapítható, hogy a termés kitűnő. Egyedül az őszi buzavetések hozama gyenge, ellenben a tavaszi buza és főképpen az árpa úgy minőségre, mint mennyiségre gyönyörű és kiadós. A megyei Mezőgazdasági Kamara már összeköttetéseket keresett az okirályság egyes megyéinek hasonló szervezeteivel, abból, hogy az ottani rossz termés miatt vetőmagnakul maradt gazdáknak Felsőháromszékről szerezzék be a vetőmagot.

Kuncz Aladár:
FEKETE KOLOSTOR
Feljegyzések a francia internáltságból.
Propaganda kiadás.
A ra gyönyörű 90 lei és portó.
amatőrköltésben
Kapható az „Erdélyi Lapok”
honyosztályánál.

RÁDIÓ

(Az órát a közép-európai időszámítás szerint közöljük).

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 26.

Bucuresti. 10.30 Egyházi előadás. 10.45 Egyházi zene. 11. Rádiózenekar. Szerelmi dalok. 12. Hírek, vizállás, lemezek. 12.45 Margarit H. ének. 13.40 Könnyű lemezek. 19.05 Matza Stelian zenekara. Népzene. 20.15 Rádiózenekar. 21.15 Rádiózenekar. 22.30 Zene a Lido-fürdőből.

Budapest. 9.15 Hírek. 10-11.10 Egyházi ének és szentbeszéd a Regnum Marianum kápolnából. Szentbeszédet mond Tomek Vince dr. kegyesrendi házfőnök, teológiai tanár. 11.15-12.15 Evangélikus istentisztelet a Bécsikapu-téri templomból. Prédikál dr. Varsányi Mátyás lelkész. Enekszámok a Dunántúli Enekeskönyvből. Ének Szügyi Kálmán operabíró. Orgona Weill Ede ev. egyházi karnagy. 12.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 12.30 A m. kir. Operaház tagjainak alakult zenekara. 13.45 Szedő Miklós magyar notákat énekel Magyar Inre és cigányzenekara kíséretével. 15. Székács Elemér m. kir. gazdasági főtanácsos. Időszervi gazdasági tanácsadó. 15.45 Bözörményi Nagy Béla zongorázik. 16.30 Julian barát és az őshaza. Asztalos Miklós dr. előadása. 17. Losonczy-Schweitzer Oszkár szalonzenekara. 18.30 A 75. számú rab. Moly Tamás elbeszélése. 19. Dalok, románcok. Előadja Antal Erzsébet ének. Revere Gyula hárfa, Berend Endre hegedű és Friss Antal gordonka. 20. Színműelőadás a Studióban. Bajtársak. Színmű 4 felvonásban. Irta: Vitéz Somogyváry Gyula. 21.40 Hírek, sport- és lövészversenyek. 22.10 Odeon-Parlaphon-Durium hanglemezek. 23. Cigányzene.

HÉTFŐ, AUGUSZTUS 27.

Bucuresti. 12. Vizállás, lemezek. 12.45 Könnyű lemezek. 13.40 Könnyű lemezek. 18. Időjelzés, időjárás. 18.05 Rádiózenekar. 19. Rádiógyetem, felolvasás. 19.15 Rádiózenekar. 20.15 Mozart: F-dúr oboa- és vonósnygyes. 20.45 Versek. 21. Csensov Konstantin orosz dalokat énekel. 21.30 Bernard Marica cselló. 22.30 Vendégül zene.

Budapest. 6.45 Torna. Közben: Gramofonlemez. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Gramofonlemez. 10.40 Felolvasás. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból és időjárásjelentés. 12.05 Magyar trió. Közben kb. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 13.30 A m. kir. államrendőrség zenekara. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 16. Diákféltóra. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. Közvetítés a Rajna-cukrászdából. Kalmár Rezső és Balázs László szalonkivittetének műsora. 17.50 Pásztor József elbeszélése. 18.25 Darvas Ibolya énekel. 19. Új utak a korszerű lakáshoz. 19.15 A fül, a gége és az emberi hang. (Előadás). 19.45 Cigányzene. 20.50 Hírek. 21.10 Operaházi zenekar. 22.25 Időjárás. 22.30 Jazz. 23. Koncertzenekar.

KEDD, AUGUSZTUS 28.

Bucuresti. 12. Vizállás, lemezek. 12.45 Könnyű lemezek. 13.40 Könnyű lemezek. 18. Időjelzés, időjárás. 18.05 Motzoi-zenekar. 19.30 Rádiógyetem. Felolvasás. 19.45 Lemezek. 20.15 A rádiózenekar szimfonikus hangversenye. 21.15 Brahms: IV. szimfónia. 22.30 Könnyű lemezek.

Budapest. 6.45 Torna. Közben: Gramofonlemez. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Gramofonlemez. 10.40 Felolvasás. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból és időjárásjelentés. 12.05 A m. kir. Mária Terézia I. honvédegyezred zenekara. Közben kb. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 13.30 Az Egyetemi Enekkarok szőlőkvartettje. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 16. Asszonyok tanácsadója. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. Elkallódott művészhétségek. Szokolay Béla előadása. 17.30 Fehér Ilonka hegedű zongorakísérettel. 18.10 Senkisémet proféta... Moravék Endre dr. csevegése. 18.40 Gramofon. 19.30 Átkozott nyul. Komáromi János elbeszélése. Felolvassa: Kabók Győző. 20. Kürt-négyes. 20.50 Hírek. 21.10 Rigó Jancsi és cigányzenekara muzsikál. Fekete Pál énekel. 22.15 Időjárásjelentés. 22.20 Budapesti Hangverseny Zenekar. 23.30 Pataky Vilmos jazz-zenekara.

SZERDA, AUGUSZTUS 29.

Bucuresti. 12. Vizállás, lemezek. 12.45 Könnyű lemezek. 13.40 Könnyű lemezek. 18. Időjelzés, időjárás. 18.05 Rádiózenekar. 19. Rádiógyetem, felolvasás. 19.15 Rádiózenekar, román zene. 21. Ledeanu Raul énekel. 21.30 Vilnov és Ebner zongoristák modern műveket játszanak két zongorán. 22. Beszélőújság. Utána vendégül zene.

Budapest. 6.45 Torna. Közben: Gramofonlemez. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Gramofonlemez. 10.40 Felolvasás. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból és időjárásjelentés. 12.05

Ács Ernőné és Lux József énekelnek. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjárás. 13.30 Cigányzene. 14.40 Hírek, árfolyamok. 16. Diákféltóra. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. Tréfa és humor a régi magyar politikában. Szász József előadása. 17.30 Kiss Pál zongorázik. 18.15 Janus Pannonius születésének ötszázadik évfordulója. Surányi Miklós előadása. A verseket elmondja: Ónody Ákos. 18.55 A Szekesfővárosi Zenekar hangversenyének közvetítése a Károlyi-kertből. Vezényel: Bor Dezső. Közreműködik: Apáthy Ferenc dr. ének. 20. Kis Színpad. Ilyesmibe nem kell beleszólni. Vízjáték. Irta: Török Sándor. Rendező: Gyarmathy Sándor. 20.50 Zenei közvetítés a Paramount stúdióból. 21.25 Hírek. 21.45 Cigányzene. 22.10 Időjárás. 22.45 Operaházi zenekar.

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 30.

Bucuresti. 12. Vizállás, lemezek. 12.45 Könnyű lemezek. 13.40 Könnyű lemezek. 18. Időjelzés, időjárás. 18.05 Jazz. 19.30 Rádiógyetem. 20. Közvetítés Salzburgból.

Budapest. 6.45 Torna. Közben: Gramofonlemez. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Gramofonlemez. 10.40 Felolvasás. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból és időjárásjelentés. 12.05 Balalajkazenekar. Közben kb. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 13.30 Országos Postászenekar. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 16.10 Sándor Margit meséi. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. A női atlétika. Kael Anna, a Testnevelési Főiskola tanársegédének előadása. 17.30 A Bachmann szalon- és jazz-zenekar. 18.15 Egy csodás karrier története. (Tűr István életel. Gaáry István dr. előadása. 18.45 Gödöllői Vidék József és cigányzenekara. 19.50 Külső negyedórát. 20.10 Közvetítés Salzburgból. A Bécsi Filharmonikusok hangversenye. Vezényel: Toscanini. 22.10 Hírek. Űgötvészversenyek. Időjárás. 22.30 Cigányzene. 23.10 Gramofon.

PÉNTEK, AUGUSZTUS 31.

Bucuresti. 12. Vizállás, lemezek. 12.45 Könnyű lemezek. 13.40 Könnyű lemezek. 18. Időjelzés, időjárásjelentés. 18.05 Rádiózenekar. 19. Rádiógyetem. 19.15 Rádiózenekar. 20. Bizet: Carmen. opera lemezek. Szünetben versek, beszélőújság.

Budapest. 6.45 Torna. Közben: Gramofonlemez. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Gramofonlemez. 10.40 Felolvasás. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból és időjárásjelentés. 12.05 Hódvéri Béla és cigányzenekara. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 13.30 Bertha István szalonzenekara. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 16. Diákféltóra. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. Közvetítés az Iparearnokból. Az őszi lakberendezési és háztartási vásár megnyitása. Beszélő: Pluhár István. 17.30 Réthy Eszter énekel zongorakísérettel. 18.10 A technika és az ember. Finaly István előadása. 18.45 Sportközlemények. (A magyar-jugoszláv Davis Cup ismertetése). 19. M. Hír Sári zongorázik. 19.45 A rádió a rádióról. 20. A m. kir. Operaház tagjainak alakult zenekara. 21.15 Hírek. 21.35 Közvetítés az Emke-kávéházból. Györfi Lakatos Flóris és cigányzenekara muzsikál. 22.15 Időjárásjelentés. 22.20 Kamarazene. Közreműködik a Waldbauer-Kerpely vonósnygyes. Lászlóffy Margit zongora és Tibay Zoltán gordonka. 22.30 Közvetítés a Bellevue szállóból. Nőgrády Guidó jazz-zenekarának műsora Szánthó Miklós énekszámaival.

SZOMBAT, SZEPTEMBER 1.

Bucuresti. 12. Vizállás, lemezek. 12.45 Könnyű lemezek. 13.40 Könnyű lemezek. 18. Időjelzés, időjárás. 18.20 Jazz. 19. Rádiógyetem. 19.20 Lemezek. 20. A rádiózenekar szlav hangversenye. 21.20 Rádiózenekar. 22. Beszélőújság. 22.30 Vendégül zene.

Budapest. 6.45 Torna. Közben: Gramofonlemez. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Gramofonlemez. 10.40 Felolvasás. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból és időjárásjelentés. 12.05 Geiringerné Kunecz Teréz énekel zongorakísérettel. 12.45 Hírek. 13.15 Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30 Közvetítés Szombathelyről az ünnepi hét megnyitására. Beszélő Turchányi István. 15.25 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 16. Ifjúsági óra. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. Észak-Amerika csodaparkjai. Cz. Benéz Anna utirajza. 17.30 Timkó Margit magyar notákat zongorázik. 18. Rádióamatőrposta. 18.30 Állatvilág. Zenei Szimfonikus Zenekara. 19.05 A távbeszélő nemzetközi tanácsadó bizottságának budapesti jubiláris értekezlete. Dr. báró Szalay Gábor államtitkár, a m. kir. posta vezérigazgatójának előadása. 19.45 A hegedű. Bükkv György elbeszélése. 20.15 Daljáték-előadás a Studióból. Mézeskalács. 22.30 Hírek, időjárásjelentés, lövészversenyek. 22.50 Aradi Farkas Sándor és cigányzenekara.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. (Az állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény). Cím a kiadóban 10 lei.

Különléte.

Gyermektelen
uri család elvállal iskolás leány gyermeket teljes ellátással. Zongora használattal. Cím a kiadóban

Rcmánul
tanulhat gyorsan biztos sikerrel. Tanítók diákokat is. Cimeket a kiadóba kérek.

Egy gomblyukkötő-gép berbe adó. Ertekezni lehet Oradea, Str. Vlahuta (v. Szt. János u.) 62.

Nyomatványokat

utánvon aron, csinos kivitelben készít a

Szent László nyomda Rt.

Oradea, Katolikus Kör.

Órás könyvelest, német és román levelezést elvállal hosszas gyakorlattal bíró tisztviselő. Állástot e lap kiadójavaltalaba kérek „Megbízható” jellegre.

Erettségire avagy javítóvizsgára készít felsőkereskedelmi és gimnáziumi érettségivel bíró egyetemhallgató. Oradea, Str. Aurel Lazar No. 11. Juricskay.

Alkalmazás

Ünnálló

fatisztviselő, ki kemény- és puha fa termelésben noszszu idei gyakorlati munkákban kello jártassággal rendelkezik, állást keres. Cím a kiadóban.

Adás-vétel

Eladó

15 levelű nagy tilodendron. Oradea, Str. Scoalei 10.

Gyermekágyat

jókarban levő, azonnali megvételre keresek. Cimeket kérek a kiadóba

Szönyvegek

és mindentelre kezimunkák előtöste kaphatok. Oradea, Str. Scoalei 10.

Zongora

őbangu olcsón eladó Oradea, Str. Mihail Sorbul 23. (volt Széles-utca)

Harci kanárik,

tiszta és tej Arany, Tompa, Garay, Vörösmarty összes munkái eladók. Oradea, Perces utca 22.

PUHA OLMOT állományban vesz a Szent László-nyomda Rt. Oradea, Strada Repeli Carol No. 5.

Lakás

Háromszobás,

modern lakás szep. 1-re kiadó. Megtekinthető délelőtt. Oradea, Str. Oltenia 15

Kiadó

e yszobás konyhás lakás. Oradea, Str. Erout Necunoscut 11.

Kiadó

csinosan burorozott, tiszta különbejáratu utcai szoba. Érdeklődni lehet Str. Xenopol (Lazatos u.) 13. sz. alatt.

Oktatás.

Zenker Margit

szabaszati iskolájában újabb tanfolyam kezdődik szeptember 1-én. Oradea, Parcul Carmen Sylva 2.

Dr Horváth Richárd:

ÉLETEPÍTÉS

Elvek — gondolatok.

A krisztusi életépítéshez szükséges örökértékű elvek és gondolatok ragyogó tárháza. Amateur-kötés, 112 oldal

Ara: 60 lei és porto.

Kapható az „Erdélyi Lapok” (könyvosztályán).

Gerely Jolán:

Egy élet — egy lélekért

Ára húve 25 lei és porto.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.